Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 30 сентябр пайшанба

Сотувда эркин нархда

№ 194 (2232)

ОЛИЙ МАЖЛИСДА УЧРАШУВ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилотининг (ЕХҲТ) амалдаги раиси, Норвегия ташқи ишлар вазири Кнут Воллебек раҳбарлигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон Олий Мажлиси Раиси Э.Халилов билан учрашди. Суҳбат чоғида меҳмонларга Олий Мажлис фаолияти, Ўзбекистонда қонунчилик соҳасида юз бераётган янгиланишлар ҳақида сўзлаб берилди.

К.Воллебек ЕХҲТ Ўзбекистондаги иқтисодий-ижтимоий ислоҳотлар жараёнига, хусусан, мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлаш борасида қилинаётган ишларга юқори баҳо берди. ЕХҲТ Ўзбекистон билан ўзаро ҳамкорликни бундан кейин ҳам кенгайтириб бориш ниятида эканини таъкидлади.

ЕХҲТ делегацияси аъзолари Олий Мажлиснинг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили С.Рашидова билан ҳам учрашди. Улар билан суҳбатда қабул қилинган қонунларга риоя этилишини назорат қилиш, фуқароларнинг шикоятларини кўриб чиқиш ва уларга ёрдам кўрсатиш, инсон ҳуқуқлари соҳасида халқаро ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда олиб борилаётган ишларни матбуотда ёритиб бориш Омбудсман идораси фаолиятининг устувор йўналиши экани таъкидланди. Бу борада Ўзбекистон Омбудсмани чет эллик мутахассислар, халқаро ташкилотлар экспертлари билан самарали мулоқотлар ўтказаётгани қайд қилинди.

ЕХҲТ делегацияси Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлиги, Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий марказда ҳам бўлди.

(ЎзА)

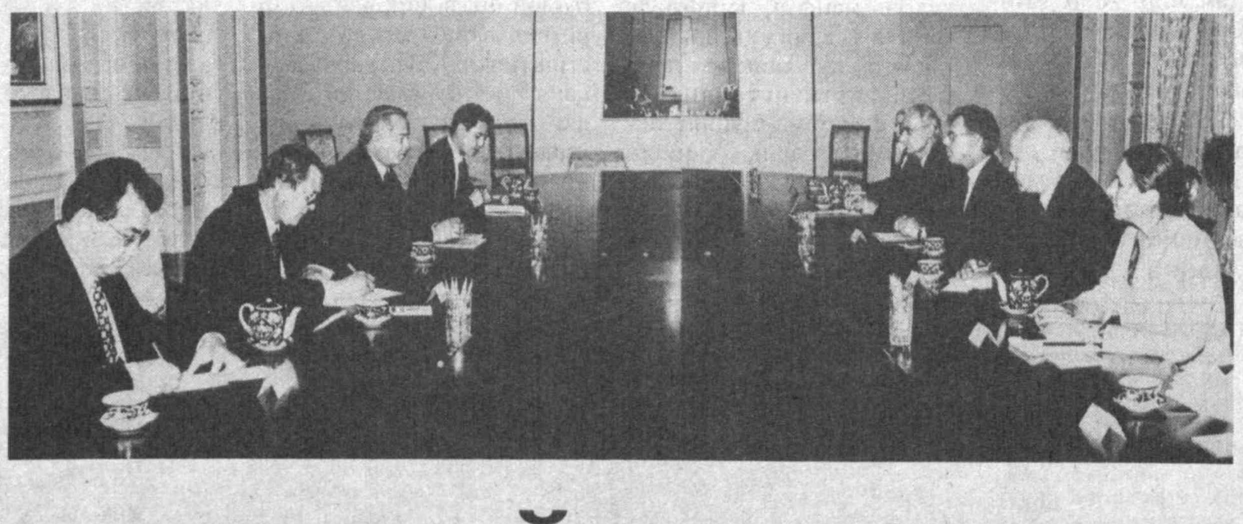

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 29 сентябр куни Оқсаройда Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилотининг (ЕХҲТ) амалдаги раиси, Норвегия ташқи ишлар вазири Кнут Воллебек раҳбарлигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

Ўзбекистоннинг ушбу нуфузли ташкилот билан алоқа ўрнатганига кўп бўлмаган эса-да, икки томонлама ҳамкорлик изчил ривожланиб бормоқда. Хусусан, ташкилотнинг 1996 йили Лиссабонда бўлган саммитида мамлакатимиз раҳбари минтақамизда барқарорликни мустаҳкамлаш, можароларни бартараф этиш, қурол-яроғ контрабандасига қарши курашда ЕХҲТнинг иштирокини кенгайтириш таклифини илгари сурган эди. Бу таклиф саммит сўнггида қабул қилинган Лиссабон декларациясида ўз ифодасини топди. 1997 йилда эса ЕХҲТнинг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси билан ўзаро англашув меморандуми имзоланган. Ўзбекистон Олий Мажлиси ҳам ЕХҲТнинг Парламент Ассамблеяси билан яқин ҳамкорликни йўлга қўйиган. Бир сўз билан айтганда, минтақавий хавфсизлик, экология, наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандаси, фуқаролар жамияти барпо этиш, демократиялаштириш ва инсон ҳуқуқларига оид кўплаб соҳаларни қамраб олган Ўзбекистон-ЕХҲТ ҳамкорлиги тобора кенгаймоқда.

Учрашувда Президент Ислом Каримов ушбу ташриф ЕХҲТ раҳбариятининг Ўзбекистон билан ҳамкорликни янада ривожлантиришга, парламент ва президент сайловлари арафасида мамлакатимиздаги вазият билан бевосита танишишга бўлган интилишининг ифодаси эканини таъкидлади. Шунингдек, давлатимиз раҳбари ЕХҲТ томонидан минтақамиздаги жараёнларни ўрганиш бўйича махсус миссия ташкил этилаётганига ҳам тўхталиб, бу ташаббусни юқори баҳолади ва у минтақа мамлакатларининг ташкилот фаолиятида янада изчил иштирокини таъминлашини қайд этди.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон билан ЕХҲТ ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш билан боғлиқ масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашилди.

(ЎзА)

СУРАТДА: қабул пайти.
А. ТЎРАЕВ олган сурат.

ШАРАФЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ БАЙРАМИ

Мана учинчи йилдирки, мамлакатимизда Ўқитувчилар ва мураббийлар куни умумхалқ байрами сифатида кенг нишонланмоқда. Бу шарафли касб эгаларига билдирилаётган юксак эҳтиром белгисидир. Ҳар йили республикамизда таълим-тарбия тизимини такомиллаштиришга, ёш авлод онгида юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни шакллантиришга, уларни ватанпарварлик ва истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялашга муносиб ҳисса қўшаётган ҳамда фидойилиги билан кенг жамоатчилик ҳурматига эришаётган ўнлаб устоз-мураббийлар давлатимизнинг орден ва медаллари, фахрий унвонлари билан тақдирланади. Шонли байрам арафасида Президентимиз Фармонига биноан соҳа вакилларидан яна бир гуруҳи ана шундай юксак мукофотларга сазовор бўлди. Зеро, бу соҳа вакилларининг юртимизда амалга оширилаётган тарихий ўзгаришлардаги, хусусан, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини ҳаётга татбиқ этишдаги ҳиссаси беқиёсдир.

Пойтахтдаги "Туркистон" санъат саройида Ўқитувчи ва мураббийлар куни муносабати билан тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан илғор ўқитувчи ва мураббийлар, ёш мутахассислар, соҳа фахрийлари, жамоатчилик вакиллари иштирок этди.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Ўқитувчилари ва мураббийларига йўллаган табригини Президентнинг ахборот-таҳрир хизмати раҳбари Х.Султонов ўқиб эшиттирди.

Анжуманда сўзга чиққан Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 273-мактаб директори, Ўзбекистон Қаҳрамони М.Исматова, Чилонзор туманидаги 195-мактабнинг рус тили ва адабиёти ўқитувчиси В.Михайлова, Тошкент қурилиш-коммунал касб-ҳунар коллежи раҳбари А. Хўжаев ва бошқалар давлатимиз раҳбарига ўқитувчи ва мураббийларга кўрсатилаётган ғамхўрликлар учун миннатдорлик изҳор этдилар. Ўзларининг билим ва тажрибаларини Ватанга муносиб ёшларни тарбиялашга қаратажакларини билдирдилар.

Тантанали йиғилиш Ўзбекистон санъат усталари ва ёш ижрочилар концерти билан якунланди.

(ЎзА)

1 октябр — Ўқитувчи ва мураббийлар куни

НОЗИК ҚАЛБЛАРГА ЙЎЛ ТОПГАН ИНСОН

Мамлакатимизнинг бугунги равнақи ва тараққиётини ўқитувчиларсиз тасаввур этиб бўлмайди. Шунинг учун ҳам бу муқаддас касб эгалари доимо эъзозда. Президентимиз Фармони билан уларнинг касб байрами умумхалқ байрами сифатида нишонланишида ҳам рамзий маъно бор. Ҳар йили мазкур соҳанинг юзлаб вакиллари давлатимизнинг юксак мукофотлари, фахрли унвонларига сазовор бўлмоқда. Ана шундай шарафли касб эгаларидан бири — Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ ўқитувчиси, Тошкентдаги 273-лицей-мактаб раҳбари Мавлуда Исматова.

Ўқитувчилар сулоласида тарбия топган М.Исматова ҳали Тошкентдаги 20-ўрта мактабда таҳсил олаётган вақтидаёқ шу касбга меҳр қўйганди. Шу боис педагогика билим юртида ўқиётган чоғида пухта билим олишга, моҳир педагоглар тажрибасини ўзлаштиришга ҳаракат қилди. У ҳозир ишлаётган мактабига келганида ҳали ўн саккизга ҳам тўлмаган қизалоқ эди. У бошланғич синфда дарс бера бошлаган дастлабки кунлариданоқ доимо изланишда бўлди. Натижада ўқувчиларни ўзига жалб этиш, ўтаётган дарсига қизиқтириш йўлларини топди. Шунинг учун ҳам педагогик кенгашларда унинг номи тез-тез тилга олинадиган бўлиб қолди.

Янгилик сари интилаётган ёш мутахассис мактаб маъмурияти тавсияси билан Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтини сиртдан ўқиб тугатгач, юқори синфларга она тили ва адабиёт фанидан дарс бера бошлади. Янгиликка интилувчанлиги туфайли тажрибали ўқитувчилар сафидан ўрин олди. Уни анъанавий август кенгашларига таклиф этишди. Бу ерда ўз иш тажрибасини ҳамкасблари билан ўртоқлашди. Педагогик ўқишларда қатнашиб, мунтазам ғолибликни қўлга киритиб келди. Унинг ўзи ёш бўлса-да, бутун фикри-зикри болалар тарбияси ва тақдири билан банд эди.

Турмушга чиққач, келинлик юмушларини адо этишда ҳам, давлат ишини бажаришда ҳам доимо кекса онасининг "Сенга бир ишни буюришдими, уни албатта, охиригача етказишни унутма, токи бошқалар олдида юзинг шувит бўлмасин", деган насиҳатларига амал қилиб келди. Ишига доимо фидойилик билан ёндошди. Натижада уни дастлаб бошланғич синфлар бўйича илмий бўлим мудири, сўнгра бутун иш тажрибаларини бошқа мактабларга ёйган ҳолда илмий бўлим мудири этиб тайинлашди. Сўнг эса мактабга раҳбарлик қила бошлади.

1989 йил мактабда республикада биринчи бўлиб яна бир янгиликка қўл урилди. Ўн биринчи синфни битирган ўн уч нафар йигит-қиз 2-Тошкент давлат тиббиёт институти талабаси бўлди. Шунча битирувчининг битта олий ўқув юртига кириши жуда яхши кўрсаткич эди, албатта. Бу ҳол халқ таълими соҳасида янгиликка туртки бўлиб, институт билан ҳамкорлик қилишга йўл очиб берди. Шу йўсин икки ўртада шартнома тузилиб, мактабда тиббиётга йўналтирилган синф ташкил этилди. Янги ўқув йилидан бошлаб бу синфга ўқувчиларни институт олим ва мутахассислари қабул қиладиган бўлди. Кейинчалик педиатрия ва тиббиёт, автомобил йўллари, фармацевтика, юридик институтлари билан ҳам шундай ҳамкорлик йўлга қўйилди. Натижада мактабда тиббиёт йўналишида учта, шунингдек, биология, математика ва ҳуқуқшуносликка йўналтирилган синфлар фаолият кўрсата бошлади. Махсус синфларга ўқувчилар нафақат шу мактабдан, балки шаҳарнинг барча туманларидан танлов асосида қабул қилинди. Бу янгилик мамлакат маорифчиларини қизиқтириб қўйди. Республика бўйича директорлар курси, вилоят халқ маорифи бошқармаси қошида очилган услубчилар гуруҳи, педагогика институтида ташкил этилган ўқитувчиларни қайта тайёрлаш курслари тингловчилари Мавлуда опанинг иш тажрибасини ўргана бошлади.

Аммо мактаб раҳбарини яна бир муаммо ташвишга соларди. У ҳам бўлса — 9-синф битирувчиларининг тақдири эди. Гап шундаки, паст баҳода ўқиганларни юқори синфда қолдириб бўлмасди. Ота-оналар эса фарзандларини илгариги ҳунар-техника билим юртларига юборишни кўпам хоҳлашмасди. Хўш, нима қилиш керак? Изланувчан раҳбар бунинг ҳам йўлини топди. Собир Раҳимов туманидаги 25-ҳунар-техника билим юрти (ҳозирги машинасозлик лицейи) билан ҳамкорлик қилишга келишилди. Битта бўёқчилик ва иккита тикувчилик синфи очилди. Тузилган шартномага кўра амалиёти билим юртида, қолган барча дарслар эса мактабда ўқитиладиган бўлди. Мактабни битиргач, махсус гуруҳлар етуклик аттестати, буларга эса тўртинчи разрядли ҳунарманд дипломи берилди. Шу тариқа 1991-95 йиллар мобайнида қарийб 450 нафар бўёқчи, авточилангар ва тикувчи тайёрланди.

Мактабда ҳозир бир ярим минг нафар ўқувчи таълим олмоқда. Уларга 112 ўқитувчи — устоз. Шуниси қувончлики, уларнинг олтмиш фоизи шу мактабнинг собиқ ўқувчиларидир. Бу ҳам педагогика университети билан ўртага қўйилган ҳамкорлик самарасидир. Олий ўқув юртига ўқишга кирган мактаб битирувчилари беш йил мобайнида қадрдон ўқитувчилари назоратида бўлади. Ўқишни тугаллаб, диплом олгач, устозлари сафига келиб қўшилади.

1995 йили Мавлуда опа раҳбарлик қилаётган мазкур илм маскани "Йил мактаби" республика кўрик-танловида биринчи ўринни эгаллади. Бу ютуғи учун мактаб компьютер синфхонаси билан мукофотланди. Бир гуруҳ ўқитувчилар эса фахрли унвонларга сазовор бўлди. Мавлуда Исматовага "Ўзбекистон халқ ўқитувчиси" унвони берилди.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутати, Халқ таълими комиссиясининг аъзоси сифатида ўн йилдан буён фаолият кўрсатиб келаётган Мавлуда Исматова мактаб ислоҳоти йўлидаги жонбозлиги, изланувчанлиги, тўплаган бой тажрибасини ёш ўқитувчилар билан баҳам кўраётгани учун ҳамда мустақиллигимизнинг саккиз йиллиги муносабати билан Президентимиз Фармонига биноан "Ўзбекистон Қаҳрамони" унвонига сазовор бўлди.

Касбини жон-дилдан севган, бутун қалб қўрини болага бахшида эта оладиган ўқитувчигина ўқувчининг кўнглига йўл топади. Мавлуда опа ўз фаолиятида ана шу қоидага амал қилмоқда. Дарҳақиқат, бола қалби ғоят нозик, унга таълим бериш учун катта маҳорат, чуқур билим ва улкан қалб эгаси бўлмоқ лозим. Шундагина кўзланган мақсадга эришилади.

Б. МАНСУРОВ,
ЎзА мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

Ҳарбий ва муқобил хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаган шахсларни Қуролли Кучлар, чегара, ички ва қоровул қўшинлари сафларидан захирага бўшатиш ҳамда фуқароларни муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга навбатдаги чақириш тўғрисида

Ўзбекистон Республикасининг "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида" ва "Муқобил хизмат тўғрисида"ги Қонунларига мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ҳарбий ва муқобил хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаган шахслар Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари, чегара, ички ва қоровул қўшинлари сафларидан захирага бўшатилсин.

2. 1999 йил октябр-ноябр ойларида 1972-1981 йилларда туғилган, чақириқни кечиктириш ҳуқуқига эга бўлмаган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга чақирилсин.

Вазирлар Маҳкамаси Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1999 йил 29 сентябр.

КОНСТИТУЦИЯ ВА САЙЛОВЧИЛАР ҲУҚУҚЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Олий Мажлиси, ҳокимият маҳаллий вакиллик органларига сайловлар жараёни тобора авж олмоқда. Бу тарихий воқеанинг Ўзбекистонимиз учун улкан сиёсий аҳамиятга эга эканлиги шак-шубҳасиздир. Мазкур сайловлар ўзининг моҳият эътибори билан мустақил давлатимиз ҳаётида янги даврни бошлаб беради, сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш учун мустаҳкам пойдевор яратади.

Сайловларни Конституциямиз ва қонунчилигимиз талабларига қатъий таянган ҳолда, умумэътироф этилган халқаро амалиёт меъёрлари доирасида ўтказиш муҳим аҳамиятга эгалиги, шубҳасиз. Уларга, асосан, Ўзбекистон Республикаси Президенти, Олий Мажлиси,ҳокимият маҳаллий вакиллик органлари Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари томонидан умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан беш йил муддатга сайланадилар. Бунда сайловчилар конституциявий ҳуқуқларининг ҳар томонлама таъминланиши алоҳида, муҳим аҳамият касб этади. Бу борада сайлов тўғрисидаги қонунларнинг аҳамияти ҳақида фикр юритишдан олдин Конституциямизга мурожаат қиламиз.

Конституциямизнинг биринчи моддаси: «Ўзбекистон суверен демократик республика», деган сўзлар билан бошланади. Конституциянинг иккинчи моддаси демократиянинг мазмунини, моҳиятини очиб бериб шундай дейди: «Давлат халқ иродасини ифода этиб, унинг манфаатларига хизмат қилади. Давлат органлари ва мансабдор шахслар жамият ва фуқаролар олдида масъулдирлар». Конституциямизнинг 7-моддасида эса: «Халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаидир», дейилади.

Ўзбекистон Республикасида давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб ва Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳамда унинг асосида қабул қилинган қонунлар ваколат берган идоралар томондангина амалга оширилади. Конституциянинг 32-моддасида «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай иштирок этиш ўзини ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш йўли билан амалга оширилади» дейилган.

(Давоми 3-бетда).

ГАЗАНДАЛАР НИЯТИГА ЕТОЛМАЙДИ

«Халқ сўзи» мухбири Боткен туманидан хабар беради

Нафақат Фарғона водийсининг, балки Марказий Осиёнинг энг сўлим гўшаларидан бири бўлган Сўх бугунги кунда жанггоҳларга туташ масканни эслатади. Туман марказида Ватан олдидаги қасамёдини сидқидилдан бажаришга шай турган аскарларни, зобитларни ҳар қадамда учратиш мумкин. Кўчалардаги бронетранспортерлар, ҳарбий машиналар ҳудуддаги вазият анча жиддий эканлигини билдиради. Ҳақиқатан ҳам шундай. Сўхдан 40-45 километр наридаги тоғлар орасига биқиниб олган жангарилар Сўх яқинидаги Қирғизистонга қарашли қишлоқларда тез-тез пайдо бўлиб туришибди.

Маълумотларни таҳлил қилиб, аниқ бир хулосага келиш мумкин. Жиноятчи жангариларнинг барча ҳуружлари, ҳаракатлари асосан тунда содир бўляпти. Уларнинг хатти-ҳаракатини йиртқичлар оламининг энг сурбет, пасткаш вакили қашқирларнинг ҳаётига қиёслагинг келади. Кун ҳикматидан қўрқадиган йиртқичлар асосан тунда, бақамти жойларда писиб, тўсатдан ҳужум қилар экан. Бугунги кунда бутун халқнинг нафратига учраётган газандалар ҳам худди шу йўлни танлашди. Мисолларга мурожаат қилайлик.

19 сентябр. Сирт қишлоғи осуда уйқуда. Фақат сарҳадларни сергаклик билан қўриқлаётган Қирғизистон Республикаси Қуролли Кучларининг аскарлари, зобитлари уйғоқ, улар сергаклик билан атрофни кузатишади. Ярим тунда динни ниқоб қилиб олган экстремистларнинг ҳайқириғидан қирғиз аскарлари дарҳол жангга отланишди. Туйқусдан қилинган ҳужумдан аскарлар саросимига тушишмади. Жиддий тўқнашувдан сўнг қашқирлар ортга чекинишди. Лекин улар ўзларининг йўлбошчиларидан бири, ўта хавфли жиноятчи сифатида қидирилаётган Абдували Йўлдошев жа-

Воқеа содир бўлган жойда

садини жанг майдонида қолдириб кетишди. Бу юрт хоини совутлар билан қанчалик ҳимояланган бўлмасин, аскарлардан бирининг ўқи совутни тешиб ўтган экан. Жанг интиҳосида кўпчиликнинг хаёлидан ялт этиб шу фикр ўтди: «Тўнғиз тўнғиз қавмида кетди».

Шу ўринда баъзи бир ўзини ислом динининг ҳимоячилари, доҳийлари деб аюҳаннос солаётганларга бир нарсани эслатиб қўймоқчимиз. Халқимиз бошига қанчадан-қанча кулфат келтириб, юртимиз тинчини бузаётган бу газанданинг жасади ислом дини қоидаларига биноан қариндош-уруғлари ихтиёрига берилди. У ўз қишлоғида имижимида дафн қилинди.

20 сентябр. Жангарилар энди шундоқ Сўхнинг Демурсад қишлоғига туташ Сой маҳалласида пайдо бўлишди. Бу ерда ҳам улар қора ниятларига етиша олмади. Қоқ тун ярмида бошланган олишув эрта тонггача давом этди. Атрофга қуёш нурлари тарала бошлаганда қашқирлар яна ўз инларига бекинишга мажбур бўлишди. Кейинчалик тоғларда қўй боқиб юрган чўпонларнинг айтишича, дараларнинг бирида учта янги қабр пайдо бўлибди. Бу қабрлар ўз юртига қора ният билан, қурол кўтариб келган муртадларнинг қабри эканлигини тоғликлар яхши билишади. Юқори мартабали бир ҳарбийнинг айтишича, жангарилар ҳар бир қабрни миналаштиришар экан. Ахир бу Афғонистонда таълим олган ўта манфур, ҳийлакор, каллакесарларнинг услуби эмасми?

22 сентябр. Улар Сўх дарёсининг чап соҳилидаги Ғоз қишлоғига ҳужум қилишди.

Қишлоқнинг сўнгги ҳовлилари Селолди дарасига туташиб кетган. Шу дарадан қуйида Қирғизистон армиясининг қўшинлари истеҳкоми жойлашган. Ярим тунда аскарлар сарҳадларни назорат қилиш учун чиқишади. Дарадан ўтишлари биланоқ уларга қоялар остига биқиниб олган жиноятчилар тўсатдан ҳужум қилишади. Ҳар икки томондан автоматлар «тилга» киради. Омонсиз жангда икки қирғиз паҳлавони нобуд бўлади. Лекин душманлар ниятига ета олмади. Улар бутун қишлоқ кафтдек кўриниб турадиган довонни эгаллаш ниятидан маҳрум бўлишди. Бир ярим соат давом этган отишмадан сўнг яна муртадлар инларига чекинишди.

Жанг бўлган жойларнинг ваҳимаси ўзгача бўлар экан. Менга ҳамроҳлик қилаётган аскарлардан бири ўқлар ялаб ўтган қояларни кўрсатиб, «бу энг замонавий автоматлардан отилган ўқлар» эканлигини алоҳида такрорлайди. Ҳақиқатан ҳам жангарилар энг замонавий қурол-аслаҳалар билан таъминланганлигини шу жангларнинг бевосита иштирокчиси, Қирғизистон армиясининг зобити Сиддиқбек Қурбонбеков ҳам алоҳида такрорлайди.

— Жангарилар замонавий қурол-аслаҳалар билан тўла таъминланган, — дейди тунни бедорлик билан ўтказган Сиддиқбек. — Улар бизнинг хатти-ҳаракатларимизни тунда ҳам кузатиб туришар экан. Лекин аскар учун ўз юртини, ўз Ватанини ҳимоя қилишдан ортиқроқ бахт борми? Йигитларимиз тиш-тирноғигача қуролланган, ҳарбий лагерларда тажриба орттирган жангариларга қарши мардонавор жанг қилишди. Уларнинг бирортаси эсанкираб қолгани, жанг майдонини

(Давоми 2-бетда).

Ўзбегим — ўзлигим

ИРМОҚЛАР ТУТАШГАНДА

1. Абдуғаффор муаллимнинг ҳикояси

Одатда ўзбек баландпарвоз гапни кўпам ёқтиравермайди. Лекин киндик қони тўкилган уйи, ўсиб-улғайган қишлоғи, шаҳари, вилояти ва ниҳоят, она-юрти ҳақида гап кетганда, ўзбекнинг бари шоирга айланади. Балиқчилик она тили ва адабиёти фани муаллими Абдуғаффор Қосимов билан суҳбатлашарканман, анчайин камсуқум бу йигитнинг шоирона қалбига, ҳали ёш бўлишига қарамай ўзбекона донолигига ич-ичимдан тан бердим.

— Ўқувчилик кезларим эди, — дея ҳикоя қилади у. — Жазирама саратон палласи. Пахта чопиғидан ҳориб-чарчаб тушликка чиқдик. Биз билан бирга хангомалашиб келган механизатор акамиз кела солиб, дарахт остидаги булоқ сувидан тўйиб-тўйиб ичди-да:

— Илоҳо, бизни Балиқчининг сувидан бенасиб қилмагин, — дея шукрона келтирди.

Болалик хаёлларига берилган пайтларим эмасми, ўз-ўзидан саволлар қуйилиб келаверди. Балиқчидан ҳам обод ерлари, бизнинг булоқларимиздан ҳам тотлироқ сувлари бор юртлар кўп-ку, дунёда. Кечгача далада ишлаб, уйига қайтиши билан рўзғор юмушларига шўнғийдиган бу киши ўз даласини, булоқларини бунча яхши кўрмаса?!

Энди билсам, Ватан бағрида яшаш, унга фидойи бўлиш, муносиб фарзанд сифатида меҳнат қилиш, оилам, юртим деб яшашнинг ўзи улкан бахт экан.

Андижон — Наманган йўли бўйида ҳамқишлоғимиз Исомқул аканинг 2500 туп терак кўкартиргани, дарахтлар етилгунга қадар улар остида ҳандалагу бодринг, помидору булғор қалампири етиштириб аҳолига арзон нархда сотгани, Балиқчи — Шаҳрихон йўли ёқасида шундай тераксорни барпо этган раҳматли Содиқ буванинг: «Болаларим, биздан элу юртга савобли ишларимиз қолади. Теракларимиз соясида баҳра олган киши бизни дуо қилса бас», деган гапларининг мағзини мана энди чақаяпман.

Ҳаётни, турмушни кузатсангиз, оддий, камтарин кишилар она-юрт равнақи йўлида тиним билмас эканлар. Уларни бунга даъват қилаётган нарса нима? Ватан туйғуси эмасми!...

Қарангки, улар заҳматли меҳнатлари билан мустақил Ўзбекистонимиз қудратига-қудрат қўшаётганликларини сира писанда қилмайдилар. Ўзбекнинг ўзбеклиги балки ана шундадир. Бултур айни шу кезларда Юртбошимиз Балиқчида бўлганларида фермер Маъруфжон ака Насриддинов буғдойзорини айланиб, мамнун бўлганларида, содда ўзбек деҳонининг боши осмонга етганини тасаввур қилиш қийин эмас. Аммо у гектаридан 80 центнердан ошириб хирмон кўтарса ҳам кўкрагига уришни ўзига эп билмайди. Меҳнатига ўзгалар баҳо беришига ўрганган-да.

Ана шунақа бизнинг балиқчиликлар!

2. ФЕРМЕРЛАР

Абдуғаффорнинг ҳикоясидан кейин «дур яратган» фермер билан танишиш иштиёқи туғилди. Аммо омадим юришмади. Маъруфжон ака хўжалик юмушлари билан қўшни вилоятга кетган экан.

— Туманимизда Маъруфжон ака каби донг чиқарган тадбиркорлар кўп, — деди фермер ва деҳқон хўжаликлари уюшмаси раиси Абдупатто Умматов. — Жами 400 нафардан зиёд. Улар баракали пахта ва ғалла хирмони уюшда салмоқли улуш қўшиб келяптилар. Чорвачиликда ҳам кўрсаткичларимиз ёмон эмас. Истасангиз олиб бориб таништирай.

«Голландия» фермер хўжалигининг раиси Фозилжон Саидазимов 1993 йилгача ўзи истиқомат қиладиган «Бўстон» ширкатлар уюшмасида бригадага етакчилик қилган экан. Мана, олти йилдирки, 22,5 гектар ер ўз тасарруфида. 11 гектарга пахта, 8 гектарга ғалла, қолганига сабзавот, полиз экинлари экади. Ўтган йили пахтадан 39, ғалладан 80 центнердан ҳосил етиштириб, эл оғзига тушди. Мустақиллигимизнинг 7 йиллиги арафасида «Шуҳрат» медали билан тақдирланди.

— Суягим далада қотгани билан ўзимни энди ҳақиқий деҳқон, ер эгасидай ҳис этаяпман, — дейди Фозилжон ака. — Мустақилликнинг дастлабки йиллари «фермер-фермер», деган гаплар чиқиб, у ўз ерига ўзи эгалик қилар экан, Голландия деган мамлакатнинг бор-йўғи 4 фоиз одами бутун халқини боқиб, ортганини бошқа давлатларга ҳам сотаркан, дейишса худди эртак тинглагандай бўлардим. Шунинг учун ҳам фермер хўжалиги очишга киришганда уларга ҳавас қилиб номини «Голландия» деб қўйгандик.

— Ҳар ҳолда олти йилда голландияликларга яқинлашай дедингизми? — сўраймиз ҳазиллашиб.

— Ҳа, энди... Ҳаракат қилаяпмиз.

— Фозилжон ака камтарлик қилаяптилар, — дейди суҳбатга қўшилиб Абдупатто. — Буғдой етиштиришда улардан аллақачон ўзиб кетдилар. Пахтадан ҳам беллашаман деб турибдилар-у, у ёқдан талабгор чиқмаяптида.

Даврада енгил кулги кўтарилди.

— Бу йил ғалланинг қайси навидан эккандингиз?

— Краснодардан келтирилган «Крошка» элита навидан. Ўзиям уч ярусли тугар экан донни. Бироз лофи билан айтсам, бошоққа сиғмай қолди.

— 80 га етдими, ахир?

— 82 дан оширдик.

— Отангизга раҳмат!

Фозилжон ака билан анча гурунглашдик. Ўтган йили оиласи билан 800 минг сўм соф фойда олган экан. Бу йилги мўлжали яна ҳам баланд. Даромаднинг ҳаммасини белбоққа тугиб олмай, қишлоқдаги 30-мактабни таъмирлашга, болалар боғчасига, маҳалладаги турли хайрия тадбирларига ҳам яқиндан кўмак бериб турибди.

— Ҳайрихон Эргашева номли жамоа хўжалигида ҳам тиниб-тинчимас бир фермеримиз бор. Муҳаммаджон ака Мелибоев. Хўжалигининг номи «Муҳаммад Саид». Ўзи 10 гектар ери бору 20 гектарнинг «ёғини олади», — деб қолди Абдупатто. — Бу йил ана шу акамиз ҳамма ерига шакарқамиш экдилар.

И-е, бу ёғи қизиқ бўлди-ку? Бири голландияликлар билан баҳслашаман деса, иккинчиси кубаликлар экинини экса...

Шакарқамиш деганлари ўзимизнинг маккага ўхшаган экан. Хўш, Муҳаммаджон фермер унинг нимасига қизиқибди-ю, уруғини қаердан топибди?

— Сиз учун янгилик туюлгани билан аслида Хоразм, Наманган каби вилоятларда шакарқамиш ишқибозлари бор, — дейди фермер. — Мен асосан чорвачилик билан шуғулланаман. Сигирни серсут, серқаймоқ қилишда шакарқамиш поясига етадигани йўқ. Шу боис илгари Наманганга бир борганимда уруғидан бир ҳовучгина олиб келгандим. Кўпайтириб, мана шунча қилиб олдим.

— Ҳосилдорлиги-чи?

— 1000 центнердан ошириб силос беради.

— Маккажўхоридан-чи?

— 400 центнердан олиш мумкин.

— Демак, 2,5 баробар кўп маҳсулот олиш имконияти бор.

— Шунинг учун ҳам шакарқамишга «ёпишиб» олдим-да. Бизда ҳар қарич ер ҳисобда 60 та қорамолни тўйдиришга эса 15-16 гектар ер керак.

— Натижаси бўлаяптими, ахир?

— Аввало, бола-чақа-ю, невара-чеваралар ризқ-насибаси чиқиб турибди. Қолаверса ўтган йили 250 минг сўм даромад олдик. Фойданинг асосий қисмини сигирлар зотини яхшилашга ишлатаяпман. Насиб этса, кунига 10 литрдан кам сут бермайдиган 40 та зотли мол қилиб олсам, кичик сут заводи очишга киришаман.

Ўтган йили Муҳаммаджон фермер 40 тонна сут ишлаб чиқариб, 30 тоннасини давлатга топширибди. Қишлоқдаги 5 та камхарж оилага кунига 2 литрдан сут бериб турар экан. 12 нафар боланинг суннат тўйига бош-қош бўлибди.

Шакарқамиш масаласига қайтадиган бўлсак, биринчи ўримни саранжомлабди.

— Сентябр ва ноябр ойларида ҳам ўриб оламиз, — дейди у. — Шу билан озуқа муаммоси 100 фоиз ҳал бўлади. Ҳатто қўшниларга ҳам сотишим мумкин.

Нима ҳам дердик. Абдуғаффор муаллим айтмоқчи, «ўзбекнинг тадбиркорларига ҳам гап йўқ».

3. ҚАЛДИРҒОЧ КОЛЛЕЖ

Истиқлолнинг ҳар бир йили халқимиз тарихига олтин ҳарфлар билан битилажаги шак-шубҳасиздир. Ҳар соҳада бўлгани каби миллий кадрлар тайёрлаш, баркамол авлод келажаги йўлида ҳам улкан ишлар амалга оширилмоқда. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига кўра жорий йилда минглаб болаларимиз, йигит-қизлар биринчи қўнғироқлар жарангини гимназиялар, академик лицейлар, коллежларнинг замонавий компьютерлар билан жиҳозланган янги синф хоналарида кутиб олдилар. Ана шундай илм масканларидан бири туманнинг Чинобод қишлоғида ҳам қад ростлади.

— 600 талабага мўлжалланган коллеж қурилишига алоҳида эътибор билан ёндашдик, — дейди туман ҳокими Одилжон Абдураимов. — Андижон сув қурилиши очиқ турдаги акционерлик жамиятига қарашли Рустамжон Самадов бошлиқ механизациялашган кўчма колонна ишчи-хизматчилари топшириқни муддатида бажариш учун ишни уч сменада олиб боришди.

Улар 244 миллион 435 минг сўмлик маблағ ўзлаштирилиши лозим бўлган ушбу иншоотни тендер танловида ғолиб чиқиб, қўлга киритишган эди. Бригада етакчиси Абдумутал Эргашев, ишчилар Акрам Тўйчиев, Санжар Раҳимов, Абдужалил Обидов, Умиджон Меҳмоновларнинг қай бири билан суҳбатлашманг, саволларингизга мамнуният билан жавоб қайтаришади. Чунки улар ўзларининг беором меҳнатлари натижасини кўриб турибдилар.

Вақт шитоб билан ўтиб бормоқда. Унинг тезлигини баъзан сезиб, баъзан сезмай қолаяпмиз. Чунки сизу биз, бутун Ўзбекистон ишлаяпти, ўқияпти, изланаяпти, ўз келажаги сари одимлаяпти. Агар мустақиллигимизнинг 8 йиллиги арафасида Балиқчида қалдирғоч коллеж ишга туширилган бўлса, 2005 йилга бориб туманда 1 та академик лицей ва 8 та касб-ҳунар коллежи барпо этилади.

4. КАЙФИЯТ

«Бўстон» ширкатлар уюшмаси тумандаги энг йирик хўжаликлардан бири. 2213 гектар ерга чигит қадаган миришкорлар даласида айни пайтда терим қизғин паллага кирган. Биз 1-ширкатнинг тажрибали пахтакор Алижон Бекмуродов етакчилигидаги 1-бригадасида бўлдик. Жами майдон — 74 гектар. Кунига режанинг 3-3,5 фоизи миқдорида пахта териб олинаяпти. Шу боис 63 ёшга кирган бригада етакчисининг ҳам, жамоа аъзоларининг ҳам кайфияти баланд.

— Дастлабки ҳосил чўғи ёмон эмас, — дейди Алижон ака. — «Фарғона-3» навли чигит экканмиз. Режа 31, ният эса 40 центнердан хирмон кўтариш.

Шийпонда бироз нафас ростлаган бўлиб, маҳаллий сураткаш Рўзибой Алихонов билан ёнгинамизда ишлаётган теримчилар томон йўл олдик.

Суратга олмоқчилигимизни билиб, «Ўғилхон биринчи, Ўғилхонни олинглар!» дейишди пайкал бошидаги аёллар.

— Бошқалар-чи? — деймиз ҳазиллашиб.

— Ўғилхон Исмонова кеча 100 кило терганди. Бугунам биринчиликни қўлдан бермоқчи эмас, — дейди бригада бошлиғи.

— Жарақлатиб 8 сўмдан олиб тургандан кейин теради-да, — гапга аралашди чечан аёллардан бири. — Бир кунда 800 сўмни ким беради сизга!

Биргина Ўғилхонни эмас, эсдалик учун ҳамма теримчиларни бир жойга тўплаб суратга туширдик. Рўзибой хўжаликда режа тўлган куни ҳаммаларига биттадан сурат келтириб беришни ваъда қилди.

— Унда тезроқ ҳаракат қилинг, — деди бригадир. — Шу кетиши бўлса сурат тайёр бўлгунча, биз ҳам режани бажариб қўямиз-ов.

Ҳа, Алижон ака ва унинг бригадаси аллақачон йиллик режани адо этган бўлишига қарамай Балиқчининг салкам 35 минг тонналик хирмонига муносиб ҳисса қўшиш ниятида ғайрат билан меҳнат қилаяпти.

* * *

Ривоят қилишларича Балиқчида азиз-авлиёлар кўп ўтган. Бу табаррук зотлар ҳордиқ чиқариш учун тўхтаб, ҳассаларини суқсалар, ўша ердан булоқ отилиб чиқаверган экан. Улардан оқиб чиққан зилол сувлар Сариқсув сойига қўшилиб, Қорадарёга, Қорадарё эса Нориндарё билан бирлашиб Сирдарёга айланади. Шундай азим дарё ирмоқлардан, қайнар булоқлардан ташкил топганига бир қарашда ақли бовар қилмайди кишининг.

Бугун салкам 139 минг киши яшайдиган Балиқчида кексаю ёш яратиш ишқи билан банд. Давлатга ғалла сотиш режаси ошиғи билан бажарилди. Чинободдаги «Алишер Навоий интернейшнл» АҚШ-Ўзбекистон қўшма корхонаси, Балиқчи нотўқима материаллар ишлаб чиқариш акциядорлик жамияти ва бошқа қатор корхоналар фаолиятига назар ташласангиз, она-Ватан равнақи йўлида астойдил тер тўкаётган инсонлар меҳнинатига беихтиёр тасаннолар айтасиз. Улар билан қайта-қайта суҳбатлашгингиз, 106 ёшни қоралаётган Кимсан бобо Музаффаров, 103 дан ошган Зубайда момо Тожибоева каби табаррук отахон ва онахонларнинг оқ дуосини олгингиз келади.

Темур АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ГАЗАНДАЛАР НИЯТИГА ЕТОЛМАЙДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

ташлаб кетгани йўқ. Энди хоинлар бу тарафларга юрак ютиб киролмайди, деб ўйлайман.

Айилбоши Элчибек Нажмиддинов ўзбекчани жуда равон гапирар экан.

— Ахир тақдиримиз, ҳаётимиз бир-бири билан туташиб кетган бўлса, бозоримиз, ҳатто мозорларимиз ҳам бир. Агар эътибор берсангиз, одамларимизнинг бири ўзбекча гапириб, иккинчиси қирғизча жавоб бераверади. Бир дарёдан сув ичамиз, деҳқончилигимиз бир ўзанга боғланиб кетган. Тошкент телевидениеси эшиттиришларини кўрамиз. Куни кеча телевизорда Ўзбекистон Президенти Ислом ака Каримовнинг мамлакатимиз Президенти Акаевга йўллаган мактубини эшитиб қолдим. Кўнглимга яна бир ёруғлик тушди. Биз Ўзбекистон аскарларининг ҳамкорликдаги ҳаракатлари ҳақида ҳар хил мулоҳазаларни эшитиб юрган эдик. Энди аскарлар ҳам қўлни-қўлга бериб, юртимизга ёмон ният билан келган манфур, юртфуруш хоин кимсаларга қарши биргаликда курашишар экан. Биз, қирғизистонликлар буни фақат мамнуният билан кутиб олдик. Ҳамкорликда ҳаракат қилиш борасидаги ташаббусни ҳам Ўзбекистон Президенти бошлаб берди.

Айилбоши икки ойдан бери қишлоқда таҳликали вазият туфайли тўй-тўпчиқлар тўхтаб қолганлигини афсус-надомат билан такрорлади. Картошка, сабзи, бошқа деҳқончилик экинларини аскарлар назоратида йиғиштириб оляпмиз. Буғдойнинг ўрими анча ўтиб кетди. Нафақат Сўх воҳасида, балки Фарғона водийсидаги энг ширин, энг қайроқи буғдой бизда битарди. Ахир шиғил тош устида экин етиштириш учун қанчадан-қанча меҳнат сарф қилинади. Афсуски, биз ана шу ҳаракатнинг асосий қисмини бугун ҳимояга қаратяпмиз.

Қишлоқдан қайтаётиб, юқоридаги маҳаллаларда истиқомат қилаётган баъзи бир оилаларнинг пастга кўчиб ўтаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Чунки Сойкелди дарасидаги жанг, тунги отишув одамларнинг хавотирини янада оширди.

Ўзбекистон сарҳадига қадам қўяётиб, блок-постдаги бир ажиб манзарага кўзимиз тушди. Ватанимиз сарҳадларини ҳушёрлик билан қўриқлаётган чегара қўшинлари аскарларини маҳалла аҳли ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқда. Ҳа, халқимизда меҳр-оқибат бор. Шундай экан, бундай халқни асло енгиб бўлмайди.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ВАРВАРЛИК

Жаҳон маданиятидаги, илм-фан ва санъатдаги энг ноёб нарсалар узоқ йиллар мобайнида, машаққатли меҳнат ва заҳматли изланишлар билан яратилади. Шу туфайли уларни нобуд қилиш инсониятга, тараққиётга душманликдан бошқа нарса эмас. Узоқ ўтмишда Александрия кутубхонасига ўт қўйилганлиги ёки Улуғбек обсерваториясининг вайрон этилганлиги каби хунук воқеалар инсоният цивилизациясига қарши нодонларча қилинган варварлик сифатида ачиниш билан эслаб келинади.

Абрамов музлигида бундан 32 йил муқаддам бунёд этилган антиқа гляциал-метеорологик стационарининг бошига ҳам шундай кун тушди. Бу илмий-тадқиқот қароргоҳи гляциология (музшунослик), гидрология, метеорология, экология ва бошқа фан соҳаларида салмоқли илмий маълумотларни тўплаб келаётган эди, улар жаҳон илм-фанига муҳим ҳисса бўлиб қўшилган эди.

Абрамов музлиги станциясидаги об-ҳаво ва мониторинг (ҳудудий) кузатишлар бутун Марказий Осиё учун иқлимий ва экологик прогнозларга хизмат қилиб келмоқда эди: Мазкур станцияда бўлган хорижий олимлар бу ҳудуднинг илмий кузатиш ва тажрибалар учун ноёблигини кўп бор эътироф этишган.

«Абрамов музлиги» станцияси 1966 йилда юксак тоғ шароитида барпо этилиб, бир неча марта замонавий қайта жиҳозланган. Борадиган йўлларнинг йўқлиги сабабли бу ерга зарур ашёлар фақат ҳаво орқали, вертолётлар кўмагида келтирилар эди. Айниқса, сўнгги йилларда станция юксак технологик қуролланган музлик стационарига айланган эди. Бу ерда сунъий ер йўлдоши билан алоқани боғлайдиган антенналар, компьютерлар, телеметрик ўлчов тизимлари ва кучли дизелларга эга электростанция ишлаб турган эди. Жанубий Тиёншон тоғининг тўртламчи даврдаги музликларини (яъни Ер куррасининг сўнгги бир миллион йилда пайдо бўлган музликларини)ўрганиш бўйича халқаро дастурда қатнашиб, биз Ўзбекистон Фанлар академияси геология ва геофизика институти гляциологлари (музшунос мутахассислари) шу йилнинг 22 августида Абрамов музлиги станциясида бўлдик. Бироқ Қирғизистон ҳудудига босқинчилик уюштирган халқаро террорчи тўдалари йўл-йўлакай илм-фаннинг бу гўзал аслаҳахонасини ҳам портлатиб, оёқости қилиб ўтганлигининг ачинарли гувоҳи бўлдик. Биз борганимизда, тадқиқот станцияси ўрнида тепасида ҳали босилмаган қора тутун ўрлаб турган хароба турарди. Барча объектлар кунпаякун қилинган, ҳар бир бинонинг ўрнида темир-терсак, сим чивиқлар уюми қолган эди. Ғоят таассуфли бу манзара варварлик ва жаҳолатнинг бор даҳшатини ўзида мужассамлаштириб, кишини ғазаб ва нафратдан титратиб юборар эди. Биз байналмилал олимлар, мутахассислар жамоасининг кўп йиллик оғир меҳнати билан яратилган бу тадқиқот марказининг кулини кўкка совурган муртадларнинг падарига минг лаънатлар айтамиз.

Биз ишонамиз, ҳудудимизга таҳдид қилаётган террорчилар, албатта, ўз жазосини топади, улар Яратганнинг ҳам, одамзотнинг ҳам қаҳру ғазабига учрайди, фанимиз эса келгусида янада равнақ топаверади.

Жавлон ЖАМОЛОВ,
Анатолий НИ,
Максим ПЕТРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Геология ва геофизика институти гляциология экспедицияси иштирокчилари.

МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЁТИНИНГ ЮРАГИ

САҲРОДАГИ МЎЪЖИЗА

ЙЎЛИ

Юртимиз ўзининг табиий шароити, иқлими, ер ости ва ер усти бойликлари билан курраи заминнинг жаннатига қиёсланади. Атоқли шоиримиз бежиз «Тупроғи зар, маъданим маним...» деб шеър битмаган. Зеро, ўзбек тупроғининг бағри ҳам ўзбек миллатининг бағри каби кенг ва саховатлидир. Аммо бу бойликларни юзага чиқариш хамирдан қил суғурганчалик осон иш эмас.

Ўзингиз тасаввур қилинг. Бирор-бир конни топиш учун геологларимиз йиллаб тер тўкса, кончилар эса ундан-да кўпроқ меҳнат қиладилар. Қиш қаҳратони-ю, ёз жазирамасини матонат билан енгадилар. Шунинг учун ушбу соҳада амалга оширилаётган ишлар мўъжизага қиёс.

Бугун юртимиз мустақиллигини ана шундай қаҳрамонона меҳнат эвазига мустаҳкамлаётган жамоалар орасида «Муборакнефтгаз» нефт ва газ конлари бошқармасининг ҳам алоҳида ўрни бор. Биз ушбу бошқарма номини бежиз тилга олмадик. Чунки у ҳақиқатан ҳам мамлакатимиз иқтисодиётида беқиёс мавқега эга. Тасаввурингиз янада ёрқинроқ бўлмоғи учун, дастлаб айрим маълумотларни эслатиб ўтамиз.

Республика бўйича қазиб олинадиган газнинг 60-65 фоизини, нефт ва газ конденсатининг 90 фоизини айнан ушбу жамоа аҳли етказиб беради. Бошқармада тўрт мингдан ортиқ киши меҳнат қилади. У Кўкдумалоқ, Ўрта булоқ, Шимолий Ўрта булоқ, Денгизкўл, Зеварда, Помиқ ва Култоқ каби ўнлаб конларни ўз ичига олади. Табиийки, мазкур конларнинг барчаси чўлларда жойлашган. Аммо бугун ана шу конларнинг қай бирига борманг, улкан бунёдкорлик ишлари, йирик иншоотлар, гўзал шаҳарчалар қад ростлаётганлигининг гувоҳи бўласиз.

Бир вақтлар қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган кимсасиз жойлар бугун кун сайин чирой очмоқда. Энг муҳими, бу ҳайратомуз муваффақиятлар замондошларимиз меҳнати, ташаббуси, интилиши туфайли ҳақиқатга айланмоқда.

Бошқарманинг Кўкдумалоқ конидаги компрессор станцияси ҳам ана шу тинимсиз саъй-ҳаракатларнинг натижаси сифатида бундан икки йил муқаддам бунёд этилганди. Бугунги ҳикоямиз мазкур мажмуа ва унинг фидойи ишчилари хусусида.

Муборакдан Кўкдумалоқгача бўлган масофа — қарийб юз чақиримлик йўл. Туман марказидан озроқ юргач, теп-текис чўл бошланади. Ҳаво шу даражада иссиқки, унинг тафти юзларга олов пуркайди. Аммо нигоҳларимиз олисдаги уфқларга қадаларкан, кўнгиллар беихтиёр енгил тортади. Чунки чўлда ҳамма нарса ўзгача: ҳаёт ҳам, табиат ҳам ва ҳатто одамлар ҳам. Ҳамроҳларимиздан бири: «Э-э, биз бундай шароитга мослашиб кетганмиз. Йил бўйи шамол тинмайди. Шу боис ҳам, бу ерда емишига қум кирмаса татимайди, деган гап юради», — деди ҳазил аралаш. Табиийки, бу гапда муболаға йўқ. Бўлмаса, улар чўлни Ватан деб билармидилар?

Йўл-йўлакай бошқарманинг бугуни ва эртанги режалари хусусидаги гурунгимиз қизиб борарди. Шу пайт суҳбатдошларимиздан бири:

— Ана, Кўкдумалоқ, манзилга етдик, — деб қолди.

Рости, бу манзарани тасаввурга сиғдириш қийин эди. Нега дерсиз? Чунки чор-атроф бийдай чўл. Аммо саҳронинг қоқ ўртасида кўзни қамаштиргувчи улкан компрессор станцияси мана-ман деб савлат тўкиб турибди. Унга яқинлашган сари ҳайратингиз ичингизга сиғмайди. Аслида, бундай гўзаллик кўпроқ эртакларда бўлади. Лекин бу сафар чинакам мўъжизани ҳаётда кўрдим. Ва, ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, сарҳадсиз қум барханлари кифтида катта майдонни эгаллаб ётган бундай саноат гиганти ҳар қандай давлатда ҳам учрайвермайди. Бу ерда амалга оширилаётган вазифаларни уддалаш эса ҳар кимга ҳам насиб этавермаслигини ҳали машинадан тушмасданоқ англадим.

Бошқарма бошлиғи Нуриддин Зайниев билан станция раҳбари Шермат Шамсиевни муҳандислар, операторлар билан қизғин иш устида учратдик. Улар ишлаб чиқариш кўрсаткичлари акс эттирилган қоғозларга тикилиб, нималарнидир муҳокама қилишарди. Кўп ўтмай, аниқ топшириқлар олинди шекилли, ҳамма ўз иш жойига тарқаб кетди. Биз ҳам Нуриддин Зайниев ҳамроҳлигида компрессор станцияси томон юрдик. У бизни бу ердаги қилинган ва қилинажак ишлар билан таништира бошлади.

— Геологлар бундан ўн йиллар муқаддам шу ҳудудда нефт кони борлигини аниқлашганди, — деди бошқарма бошлиғи пешонасининг терини рўмолчасига артаркан. — Аммо ўша пайтда конни ўзлаштиришга эътибор берилмаган.

— Нима учун?

— Шунинг учунки, «марказ» хорижга газ экспорт қилишдан манфаатдор эдида. Келажак учун керак бўладиган ишларга эса улар қизиқмасди. Энг ачинарлиси, шундай дарёнинг бошида яшардиг-у, томчилаб сув ичардик. Бу бойликларнинг юртимиз учун фойдаси фақат мустақилликдан сўнггина тегди.

Нуриддин аканинг сўзларини эшитиб, дафъатан хаёлимда республикамиз нефт ва газ саноатининг кечаги куни гавдаланди. Аслида-ку, бу кўпчилик учун янгилик, деб бўлмайди. Негаки, ўша кезлари қанча-қанча олтинга тенг бойликларимиз қувурлар орқали Уралгача оққани ҳеч кимга сир эмас. Аммо бугун, мустақиллик кунларида ушбу жабҳада ҳар қандай масалани ўз жойида осонгина ҳал қилиш учун қулай шароит вужудга келганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Хўш, бу кўкдумалоқликларга нима берди?

— Давлатимиз қудрати, истиқлолимиз кучини қарангки, қисқа вақт ичида Кўкдумалоқ кони қайта туғилди, — дея гапида давом этади Н. Зайниев. — Нефт ва газни дастлабки босқичда тозалайдиган қурилмалар қурилди. Электр станцияси қад ростлади. Ишчилар шаҳарчаси бунёд этилди. Жаҳонни лол қолдирган қудратли компрессор станцияси ишга тушди. Саҳрода янги нефт ва газ конлари очилди. Эҳ-ҳе, бу ўзгаришларнинг қай бирини санай? Очиғи, сизга айтсам, бу мустақиллигимизнинг нурли из қолдирган ёруғ дасхати бўлди.

Дарҳақиқат, шундай. Зеро, киши ҳайратига сабаб бўлгувчи ушбу муваффақиятларни бундан-да аниқроқ, теранроқ баҳолаш мумкин эмас. Табиийки ана

“Пахта-99”

«ПАХТАБАНК» — ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА!

Ихтисослаштирилган «Пахтабанк»нинг Навоий вилоят бошқарувига кечки пайт Хатирчи туманидан қўнғироқ бўлди. Банк бошқарувчисининг ташвишланиб айтишича, тумандаги 2 та хўжалик бошқаруви раислари ҳамда ҳисобчиларининг айби билан кейинги 5 кунликда терилган пахтага тўланадиган пуллар теримчиларга тарқатилмай қолиниши хавфи туғилибди. «Пахтабанк» вилоят бошқаруви раиси Чинпўлат Қаноатов дарҳол бу ҳақда туман ҳокимини огоҳ этди ва ўзи бошчилигидаги ишчи гуруҳни олиб, кеч бўлишига қарамасдан Хатирчига жўнаб кетди. Муаммо жойида ҳал этилди. Туни билан керакли ҳужжатлар тайёр қилиниб, банкга тақдим этилди. Гарчи, банк тизимида шанба дам олиш куни бўлса-да, теримчиларга тарқатиш учун нақд пул жўнатилди. «Пахтабанк»чилар хизмати туфайли теримда қатнашаётганларнинг 5 кунликда терган пахтаси учун оладиган 786 минг сўм ўз вақтида етказиб берилди.

Қатор йиллардан буён пахтачилик соҳасида оқсаб келаётган навоийлик пахтакорларнинг шашти бўлакча. Чиндан ҳам 44 минг гектар пахта майдондан камида 120 минг тонналик хирмон тиклашга қарор қилган навоийликлар маррага интилмоқдалар. Қизилтепа туманидаги қўриқ «Янги қудуқ», «Ворозун» жамоа хўжаликлари, Навбаҳор туманидаги санация қилинаётган «Навбаҳор» қишлоқ хўжалик корхонаси, «Гигант», «Истиқлол» жамоа хўжаликлари бугун-эрта зафар маррасига етадилар.

Навбаҳор туманидаги «Навбаҳор» қишлоқ хўжалик корхонасининг Саидқул Жўрақулов бошлиқ бригадаси туманда 1-бўлиб зафар қучди. Худди шу куни улар даврасида бўлдик.

— Терган пахтамизга ҳар беш кунда ҳақ тўланиши ютуқлар гарови бўлди, — дейди бригадир Рокия Эшмуродова — Хурсанд Кенжаева, Норхол Ҳамроева, Назира Қурбонова каби теримчилар оилавий бўлиб терган пахтаси учун ўтган 5 кунликда 15-20 минг сўмгача иш ҳақи олдилар. Бу — ҳар бир оила 5 кунликда ўртача 2,5-3 тоннагача пахта терди, дегани.

Дарҳақиқат, вилоятда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг пахта йиғим-теримини ташкил этиш соҳасидаги долзарб тадбирини рўёбга чиқаришда «пахтабанк»чилар ҳам пахтакорларга мададкор бўлмоқдалар.

П. ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

(Давоми. Боши 1-бетда).

КОНСТИТУЦИЯ ВА САЙЛОВЧИЛАР ҲУҚУҚЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАРИ

Ўзбекистон халқини, – дейилади Конституцияда, – миллатидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари ташкил этади. Бошқача қилиб айтганда, халқни, давлат ҳокимиятининг ягона манбаи фуқаролар, яъни сайловчилар ташкил этадилар. Фуқаролар сайлов ҳуқуқига, яъни давлат ва жамиятни бошқаришда уларнинг жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеи бирон бир даражада таъсир қилмайди. Барча сайловчилар қонун олдида тенгдирлар. Бу қоида Конституциямизнинг олий даражадаги демократик тоқларга содиқ эканлигини кўрсатади.

Юқорида айтиб ўтилган қоидалар сайлов тўғрисидаги қонунларда ўз ривожини топган. Уларда ифодаланган энг асосий қоида – давлат фуқароларнинг сайлов ҳуқуқларининг кафолатини ўз зиммасига олади.

Конституция ва сайлов тўғрисидаги қонунлар сайлов жараёнининг қуйидаги уч босқичини назарда тутади. Биринчидан, сайловларга тайёргарлик, иккинчидан – бевосита сайловлар жараёни, учинчидан – сайловлар якуни.

Сайлов жараёнининг ушбу босқичларида сайловчиларнинг ҳуқуқлари қай даражада кафолатланади? Масалан, сайловларга тайёргарлик давомида сайлов кунига қадар ёки сайлов кунида 18 ёшга тўлган, тегишли сайлов участкаси ҳудудида доимий ёки вақтинча истиқомат қилиб турган Ўзбекистон фуқароси сайловчилар рўйхатига кирмай қолса ёки рўйхатда хато ва ноаниқликлар бўлса сайловчи сайлов комиссиясига арз қилиш ҳуқуқига эга. Сайлов комиссияси 24 соат ичида аризани кўриб чиқиб, хатони тузатиши ҳақида ёки аризани асосли тарзда рад этганлиги тўғрисида маълумотномани бериши шарт.

Бевосита сайловлар жараёнида эса асосий вазифа уларни эркин ўтишини таъминлашдир. Яъни, ҳар қайси овоз берадиган инсон, у кимга овоз беришидан қатъи назар – аввало ўз хоҳиш-иродасига суяниб, мустақил ва онгли равишда овоз берсин. Одамнинг хоҳиши аввало унинг кўнглида шаклланиб, кейин ҳаракатида ифодаланади, ундан кейин у бевосита сайлов варақасини (бюллетенни) қутига ташлайди.

Сайловларнинг ушбу босқичидаги сайловчилар ҳуқуқларини таъминлаш бизнинг қонунларимизда қатъий тартибга солинган.

Масалан, овоз бериш куни сайловчиларга бузиб қўйилган сайлов бюллетенини янгиси билан алмаштириб олиш ҳуқуқи кафолатланади. Сайлов куни ўз турар жойида бўлиши имконияти эга бўлмаган сайловчилар олдиндан овоз бериш ҳуқуқига эгадирлар. Саломатлигининг ҳолати ёки бошқа сабабларга кўра овоз бериш биносига кела олмайдиган сайловчилар участка сайлов комиссиясига тегишли илтимос билан мурожаат этиш ҳуқуқига эга, бу комиссия овоз беришни ана шу сайловчилар турган жойда ташкил этиши шарт.

Сайловлар жараёни давомида – сайловчилар қўрқитилса, алданса ёки уларга нисбатан бошқа салбий ҳаракатлар қўлланилса эркин сайловлар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Шунинг учун бизнинг қонунларимизда бундай ҳаракатлар учун жиноий жавобгарликка тортиш кўзда тутилган.

Сайлов кампанияси даврида асосий масала бу – сайлов жараёнларига фуқароларда ишончни шакллантиришдир.

Бу мақсадга эришиш учун мавжуд қонунлар талабларини тўла бажарилишини таъминлаш керак, сайловлар мавжуд фақатгина ўтиши учун барча шарт-шароитлар яратилган бўлиши лозим.

Сайловчиларга сайлов тўғрисидаги қонунчилигимизнинг демократик тамойиллари асосида қабул қилинганлигини, халқпарварлигини тушунтириш керак. Иккинчи томондан сайловчиларда сайлов қонунчилигини ўрганиш, ўзларининг сайловларга доир ҳуқуқларини билиб олиш борасидаги иштиёқларини уйғотиш лозим.

Сайлов тўғрисидаги мавжуд қонунларга оғишмай амал қилинишини бевосита сайлов комиссияларига, маҳаллий ҳокимият идораларига боғлиқ. Бу борада республикада маълум тажриба тўпланган. Лекин келаси сайловларнинг ўзига хос хусусияти шундаки, тегишли қонунларга жамиятимиз ҳаётини янада демократлашув борасида бир қанча ўзгартиришлар киритилди. Уларни мутасадди ўртоқларимиз яхши билиши ва уларга оғишмай амал қилишлари керак.

1994 йилнинг декабрида ўтказилган сайловлардан фарқли ўлароқ, энди «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 20-моддасига мувофиқ Олий Мажлис депутатлигига номзодлар кўрсатиш ҳуқуқига бевосита фуқаролар ҳам эгадирлар. Сайловларга тайёргарлик давомида бу борада тушунмовчиликлар келиб чиқиши эҳтимолдан холи эмас. Шунинг учун Қонунларнинг ушбу талаблари билан боғлиқ барча қоидаларини фуқароларга олдиндан тушунтиришнинг барча чоралари кўрилса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Сайловчилар ҳуқуқларининг ҳар томонлама таъминланишида сайлов тўғрисидаги қонунларнинг аҳамияти ҳақида гапирганда, биринчи галда Ўзбекистонда 1994 йилнинг 5 майида қабул қилинган «Фуқаролар сайлов ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонунни назарда тутиш керак. Бу қонунда сайлов ҳуқуқларининг кафолатлари ҳақидаги ғоялар умумлаштирилган ва мустаҳкамланган, Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эга эканлиги акс эттирилган.

Ушбу қонун талабларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган фуқаролари сайлаш ҳуқуқига эгадирлар. Ҳар бир фуқаро – сайловчи бир овозга эга.

Сайловлар давомида Ўзбекистон Республикасининг 35 ёшдан кичик бўлмаган фуқаролари Ўзбекистон Республикасининг Президенти, сайлов кунигача 25 ёшга тўлган фуқаролар республика парламентига сайланиш ҳуқуқига эгадирлар. Сайлов кунигача 21 ёшга тўлган фуқаролар эса ҳокимиятнинг маҳаллий вакиллик органлари, яъни Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоят, шаҳар, туман Кенгашлари депутатлигига сайланишлари мумкин.

Ушбу қонуннинг асосий талабларидан бири бу – сайловчилар қаерда бўлишларидан қатъи назар, уларга Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида ва ҳокимиятнинг вакиллик органлари сайловларида бевосита қатнашиш ҳуқуқи кафолатланишидир.

Ўз хоҳиш-иродаларини эркин билдириш ва яширин овоз беришдек сайловчиларнинг муҳим ҳуқуқларини амалга ошириш учун бевосита овоз бериладиган жойда участка сайлов комиссиялари тегишли шароитларни, имкониятларни яратишлари лозим бўлади. Шунинг билан бирга сайловчининг хоҳиш-иродасини билдиришига ҳеч кимнинг таъсир этишига йўл қўйилмаслиги керак.

Шу ўринда Олий Мажлисга сайлов тўғрисидаги Қонунни бузганлик учун жавобгарлик масаласида тўхталмоқчиман. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 50-моддасига мувофиқ сайловчиларнинг Олий Мажлисга сайлаш ва сайланиш, сайлов олди ташвиқоти олиб бориш ҳуқуқларини амалга оширишларига зўравонлик, алдаш, таҳдид қилиш ёки бошқа йўл билан қаршилик кўрсатаётган шахслар, шунингдек, сохта сайлов ҳужжатлари тузган, овозларни атайин нотўғри санаб чиққан, яширин овоз беришни бузган ёки ушбу Қонунни бошқача тарзда бузилишига йўл қўйган сайлов комиссиялари аъзолари, бошқа мансабдор шахслар, сиёсий партияларнинг вакиллари, сайловчилар ташаббускор гуруҳларининг аъзолари Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ белгиланган жавобгарликка тортиладилар. Депутатликка номзод тўғрисида сохта маълумотларни эълон қилган ёки ўзгача тарзда тарқатган шахслар ҳам жавобгарликка тортиладилар.

Сайловчиларнинг ҳуқуқлари борасида яна бир муҳим нарса шундан иборатки бу сайловчиларнинг сайлов комиссияларининг қарорлари устидан юқори сайлов комиссиясига ёки судга ана шу қарор қабул қилингандан кейин ўн кун ичида шикоят билан мурожаат қилишлари мумкинлиги. Демак, жойлардаги суд органлари ҳам сайловлар жараёнида келиб чиқиши мумкин бўлган муаммоларни ҳал этишга тайёр бўлишлари керак.

Кўриниб турибдики, сайлов тўғрисидаги қонунларимиз сайловчиларнинг ҳуқуқларини таъминлаш борасида ўзига хос қатъиятлик хусусиятларига эгадирлар. Қонунларимиз ушбу хусусиятга эга бўлмаганда демократик, ошкора сайловлар тўғрисида гапиришимиз қийин бўлар эди.

Сайлов кампаниясининг ошкоралик руҳида ўтказилиши ҳам сайловчиларнинг ҳуқуқларини таъминлаш билан узвий боғлиқ. Қонунларимизга асосан давлат ҳокимияти органлари сайловолди учрашувлари ўтказиш учун сайловчиларга жиҳозланган бинолар, зарур маълумот ва ахборот материалларини бериб турадилар. Йиғилишлар ва учрашувлар ўтказиладиган вақт ва жой ҳақида сайловчиларга барвақт хабар қилинади.

Ҳар бир сайловчи сайлов давомида сайлов округлари ва участкаларини тузишга, сайлов комиссияларининг таркибига, комиссиялар жойлашган манзил ва иш вақтига, депутатликка номзодларни рўйхатга олиш, овоз бериш ва сайлов якунларига доир ахборотни излаш, олиш ва тарқатиш ҳуқуқига эга. Бундан ташқари сайловчилар сайловда иштирок қилаётган сиёсий партиялар ва айрим номзодларнинг келгуси фаолият дастури билан танишиш ҳуқуқига эгадирлар.

Тегишли сайлов комиссияларнинг сайлов округлари ва участкаларини тузиш, сайлов комиссияларининг таркиби тўғрисидаги, шунингдек, депутатликка номзодларни рўйхатга олиш, овоз бериш ва сайлов якунлари ҳақидаги қарорлари матбуотда эълон қилинади.

Кўриниб турганидек, Ўзбекистон Республикасининг сайловларга доир қонунларида сайловчиларнинг конституцион ҳуқуқларини таъминлаш борасида жиддий, умумэътироф этилган демократик ва халқаро меъёрларга тўла жавоб берадиган даражадаги талаблар мустаҳкамланиб қўйилган. Сайловчилар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисидаги махсус қонундан ташқари ушбу кафолатлар қонунчиликнинг бошқа соҳаларида ҳам кўзда тутилган. Жумладан, Фуқаролик процессуал кодекси, Жиноий кодексларда тегишли моддалар мавжуд.

Агарда Марказий, округ, участка сайлов комиссиялари доир қонунларимизга, эътироф этилган талабларга, демократик андозаларга қатъий риоя этилишини таъминласалар, сайлов жараёнига сайловчиларда ишонч ҳосил бўлади. Шунда улар сайловларда фаол қатнашиб ўз хоҳиш-иродаларини эркин ифода этадилар, натижада демократик сайловлар ўтказилиши таъминланади.

Баҳодир ЭШОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси.

«АНТИҚА» ФАОЛИЯТ КЎРСАТА БОШЛАДИ

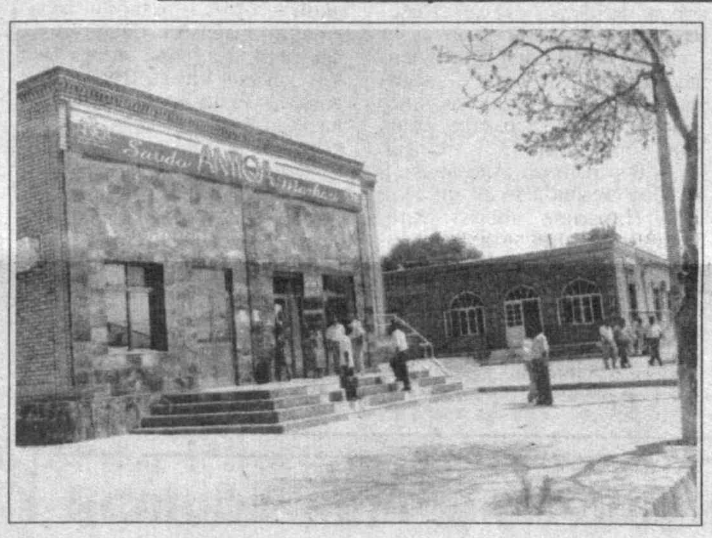

Яқинда Қамаши тумани марказида «Антиқа» савдо ва маиший хизмат мажмуи фаолият кўрсата бошлади. 2000 квадратметр хизмат кўрсатиш майдонига эга бўлган мазкур қўшмакорхонада замонавий бино шаҳар кўркига кўрк қўшмоқда. Ушбу мажмуада савдо, ошхона, чойхона, новвойхона, қассобхона, дорихона, музқаймоқ тайёрлаш, яхна ва салқин ичимликлар тайёрлаш, келин-куёвлар учун хизмат кўрсатиш, аёллар сартарошхонаси, суратхона, аудио-видео хизмат турлари мавжуд.

СУРАТЛАРДА: мажмуанинг умумий кўриниши; келин-куёвларга хизмат кўрсатиш бўлими сотувчиси Зубайда Кажабоева келинга кийим танлашга кўмаклашаяпти.

Шомурод ШАРОПОВ (ЎзА) олган суратлар.

Истиқлол фидойилари

ОЙДИН ОДАМЛАР

...шу эришилган натижалар осонликча қўлга киритилгани йўқ. Бу ютуқлар замирида, аввало Президентимизнинг нефть ва газ саноати ривожига алоҳида эътибори, қолаверса, соҳа кишиларининг ҳисобсиз тўкилган пешона терлари, меҳнат илинжида қабарган қадоқ қўлларининг ҳалол ҳосиллари ётибди.

Шу ўринда бир мулоҳазани айтиб ўтиш жоиз. Мутахассисларнинг эътироф этишича, газ конденсати таркибида энг сифатли бензин ёнилғиси мавжуд экан. Шу боис жаҳон бозорида конденсат юқори баҳоланади. Кўкдумалоқ компрессор станцияси газ таркибидаги ана шу қимматбаҳо хомашёни кўпроқ олиш имконини беради.

— Компрессор станцияси — Ўзбекистоннинг фахри, — дейди ушбу иншоот бошлиғи Шермат Шамсиев. — Бу ерда дунёдаги жуда кўп йирик фирмаларнинг вакиллари бўлишганида, ҳайратдан оғизларини очиб қолганлар.

Биз бу эътирофга сира шубҳа қилмадик. Қиёси йўқ корхонани айланарканcиз, беихтиёр тўлқинланиб кетади киши. Тўрт томони замонавий деворлар билан ўралган станциянинг у бошидан қарасангиз, бу ёғи кўринмайди. Беш юз ўттизга яқин киши шу ерда ишлашади. Унинг бор мўъжизаси шунинг эмас. Бу ерда ҳамма нарса киши ақлини шошради: ишлаб чиқариш жараёнлари тўла компьютерлар измида. Шунинг учун ҳам йирик корхонада саноқли одамларгина юмушлар билан банд. Улар ҳам аппаратларнинг бир маромда ишлашини кузатиб боришади, холос.

Станцияда тўртта, ҳар қайсиси бир кеча-кундузда 4,2 миллион куб метр газни ер қаърига юборадиган улкан компрессорлар ўрнатилган. Дарвоқе, ушбу замонавий ускуналар Америка Қўшма Штатларининг «Келлогг» компанияси томонидан келтирилган. Унинг баҳоси 260 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Мазкур лойиҳанинг молиявий жиҳатини Япониянинг «Нишо-Иван» консорциуми амалга оширди. Компрессорлар 3 минг метр (!) масофагача бўлган ер остидаги газ конденсатини 500 атмосфера босимида газни қайдаш қувватига эга.

Хўш, бунинг қандай карамати бор, дейишингиз ҳам мумкин. Гап шундаки, кучли босим билан ер остига юборилган газ конденсат билан аралашади. Шундан сўнг, конденсат ўз-ўзидан ер сатҳининг юқори қисмига кўтарилади. Шунинг учун ҳам бу ердан кўп газ конденсат олишни 70 фоизга кўпайтириш мумкин.

Бугунги кунда, юқорида айтилганидек, Кўкдумалоқ компрессор станцияси республикамизда қазиб олинаётган нефть ва конденсатнинг асосий қисмини бермоқда. Фарғона ва Олтиариқдаги нефтни қайта ишлаш корхоналари ана шу истиқболли корхона хомашёси ҳисобига ишламоқда. Шу мақсадда Кўкдумалоқдан Қоровулбозордаги нефть қуйиш эстакадасигача йирик қувурлар тортилган бўлиб, улар орқали нефть ва газ узлуксиз оқиб турибди. Бу ердан эса ана шу хомашё водийга жўнатилади.

ЯНГИ ЗАМОН ЁШЛАРИ

Бу воқеа сира кўз ўнгимдан кетмайди. Компрессор станцияси ичкарисидамиз. Лекин ҳеч ким йўқ. Ҳатто нефтнинг ҳиди ҳам сезилмади. Бу қанақаси бўлди?

Ниҳоят, бунинг сирига етиш мақсадида Шермат акадан «Нефтни ва уни қазиб олаётган ишчиларни қаерда кўрамиз?», — деб сўрадим. У эса жилмайиб кулиб, бизда ишлаб чиқариш шу даражада автоматлаштирилганки, одамлар борлигини ҳам, хомашё қазиб олинишини ҳам кўрмайсиз, деди. Сўнгра бизни технологик жараёнларни бошқариш залига таклиф этди.

Очиғи, бу манзарани кўриш мен учун яна бир мўъжиза эди. Кенг ва ёруғ зал ичида сон-саноқсиз компьютерлар. Бир хил кийимдаги ёш-ёш йигитларнинг ким келди-ю, ким кетди билан иши ҳам йўқ. Барчаси ўз иши билан банд. Телефон орқали аллақаерлар билан сўзлашишади. Тинимсиз нималарнидир ёзишади, чизишади.

— Булар билан ҳар қанча фахрлансангиз арзийди, — дейди корхона раҳбари. — Тўғри, ишчиларимиз кўпчилигининг бошқа ўз тенгқурларидан ҳеч фарқ қилишмайди. Бироқ уларнинг фикрлаш, идрок қилиш даражаси, савияси ўзгарган. Кўпчилиги хорижда иш ўрганишди. Замонавий ускуналарни бошқариш ҳадисини олишди. Ишга ҳам, хизмат вазифаларига ҳам муносабатлари бутунлай ўзгача.

Бу ерда ушбу хислатларсиз ишлаш қийин экан. Негаки, бизлан уларнинг иш куни белгиланган вақтдан чўзилиб кетиши ҳам мумкин. Лекин ортиқча соатлар учун қўшимча ҳақ тўланади.

— Бундай қийинчиликларни билган одамлар ишга келишга рози бўлишаяптими?

— Бўлмасам-чи! — дея жиддий туриб жавоб қайтарди Ш. Шамсиев.

— Менимча, ишчиларни бу ердаги маошнинг кўплиги қизиқтирса керак, — ўсмоқчилаб сўрайман.

— Бу — масаланинг бир жиҳати, холос. Менга қолса, уларни бу ерга ёшлик романтикаси, ғурури, муҳими, ватанпарварлик бошлаб келган, деган бўлардим. Негаки, мўмай даромад топаман, деб ўзини енгил-елпи юмушларга урганлар оз эмас. Гап шундаки, бу ерда ишлашни танлаганлар, ишонсангиз, ишонмасангиз, шу ерда ишлашни бахт деб биладилар. Ҳар сониясида ҳушёр туришингиз, ақл билан иш қилишингиз, ўз устингизда ишлашингиз, изланишингиз шарт. Қолаверса, жавзо қуёшининг 50-60 даражали ҳарорати-ю, қум-тўзонга кўникишингиз ҳам лозим.

Шермат ака ҳақ гапни гапирди. Негаки, Кўкдумалоқда меҳнат қилаётган ҳар бир киши бажараётган иши замирида ҳақиқат ва юрт тақдирини кўришаяпти. Ватанимга нималар берсам, деяпти. Шунинг учун ҳам, уларнинг меҳнати, ҳурмати, қадри чандон эъзозга лойиқ. Биз бунга улар билан ўзаро гурунгимиздан сўнг яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

Ғайбулло ҚУРБОНОВ, нефть қурилмаси катта кузатувчиси:

— Мана, беш йиллирки, Бухородан қатнаб ишлайман. Ишим ўзимга жуда ёқади. Маошим яхши. Ҳар кеч ва ҳар тонг шу кунларга етказгани учун Яратганга беадад шукурлар айтаман. Негаки, замондан кўнглим тўқ. Эртанги кунимга хавотир билан қарамайман. Уч нафар фарзандимни отасиман. Камчилигимиз йўқ. Менга яна нима ҳам керак?

Аҳмад ФАЙЗУЛЛАЕВ, оператор:

— Ҳар тонг қадрдон ишимга йўл оламан. Шундай тинч, осуда даврларда, мана шу мен ишлаётган улкан корхонани кўз олдимга келтираман-да, озодлик халқимиз ҳаётида катта воқеа бўлганлигига такрор ва такрор иймон келтираман. Баландпарвоз гапираяпти, деманг-у, компрессор станцияси — мустақиллигимиз ҳақиқий меваси. Қолаверса, мустақиллик туфайли оддий тарозибоннинг ўғли — менга шундай корхонада ишлаш насиб этди. Шунинг учун истиқлол мен учун онамдай азиз. Билсангиз, отам шўролар даврида «ўзбеклар иши»нинг қурбони бўлган эди. Ўша даврларни ўйласам, ҳали-ҳали вужудим титраб кетади. Ўшанда 9 нафар ака-ука кўчада қолдик. Онам бунчалик кўргуликларга чидолмай, вафот этдилар. Худога шукур, мустақиллик бизни оқлади, қаддимизни кўтарди. Шундай ёруғ кунларни ҳеч нарсага алмаштирмайман.

Жуманазар ЭШОНҚУЛОВ, оператор:

— Бундан 7-8 йил олдинги Кўкдумалоқни яхши эслайман. Ўшанда бу ерлар тап-тақир чўл эди. Сув йўқ. Ҳатто саксовул ва юлғунлар қовжираб ётарди. Биронта дарахтни кўрмас эдингиз. Энди ҳар қадамда боғ. Янги-янги бинолар қурилаяпти. Ростини айтсам, уйга борсам, тургим келмайди. Нимагадир, шу жойлар тортаверади.

Яна бир суҳбатдошимиз Ғолиб ХЎЖАҚУЛОВ бундай деди:

— Мен оддий муҳандисман. Тақдиримдан нолимайман. Ёшим 26 да. Лекин кўп нарсани ўргандим. Ҳунарли бўлдим. Энг муҳими, оилам тинч. Шундай йирик корхонада ишлаётганимдан фахрланаман. Чунки бу ерда ишлаш ҳар кимга ҳам насиб этавермайди.

— Нима камчилик бор?

— Газетада сўзларимизни ёзишни унутмасангиз бўлди.

— Бир ҳафта ишлаб, бир ҳафта дам оламиз, — суҳбатга қўшилади оператор Абдурашид Мавлонов. — Баъзида зарурат туғилса, тунда ҳам ишлаймиз. Чунки бизда иш узлуксиз давом этади. Бунга кўникиб кетганмиз. Қанча кўп ишласак, шунча кўп иш ҳақи оламиз. Аммо гап бунда ҳам эмас. Гап, сизга айтсам, қилаётган меҳнатимиздан элу юртнинг наф кўраётганлигида.

Ҳа, чўлда тинимсиз ишлар кетмоқда. Бироқ, улар барибир, бахтиёр. Бу бахтиёрлик қончиларнинг сўзларида, меҳр тўла кўзларида, ёруғ чеҳраларида ўз ифодасини топган. Қай бири билан суҳбатлашманг, у «касбдошларимнинг ҳар кунги қудрати, шижоати менга куч бағишлайди», дейдики, бу сўзларни эшитиб, бу ерда ишлаётган ёшлар ҳақиқатан ҳам бошқача эканлигига ишонч келтирасиз. Улар бугун шарафли меҳнати юртимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлига бахшида этишмоқда. Шунинг учун ҳам оддий ишчи коржомасидаги бу йигитларнинг ҳеч кимдан кам жойи йўқ. Муҳими руҳи тетик, орзуси ёруғ. Дастурхони тўкин, турмуши тўзал.

«Хамир учидан патир», деганларидек, биз бошқарма қудрати, имкониятлари ва фидойи ишчи-ёшлари ҳақида айрим лавҳаларнигина қаламга олдик, холос. Унинг аҳамияти, бугунимиз-у келажак тараққиётимиздаги ўрни ҳақида жуда кўп сўзлаш мумкин. Бир ибора билан айтганда, мустақиллигимизни мустаҳкамлашда «Муборакнефтгаз» нефть ва газ конлари бошқармасининг аҳамияти беқиёсдир.

Фурқат САНАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Қашқадарё вилояти.

Атроф-муҳит ва саломатлик

ҲАМКОРЛИКДА ҲАРАКАТ ҚИЛАМИЗ

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига қараганда, кейинги йилларда дунёда кўплаб ижобий тенденциялар кўзга ташланмоқда. Хусусан, баъзи мамлакатларда одамларнинг ўртача умр кўриши муддати узаймоқда, таълим сифати даражаси юксалаяпти. Шу билан бирга, атроф-муҳит ва саломатлик мавзусида илмий-тадқиқот ишлари кенгайиб, бу борада жамоатчиликнинг ҳам иштироки фаоллашмоқда, ҳукумат раҳбарлари эса атроф-муҳитни яхшилаш ва кишилар саломатлигини муҳофаза қилиш юзасидан кескин чоралар кўришаяпти. Бунинг боиси, дунё халқлари инсон саломатлиги аввало, атроф-муҳитга, яъни сув, ҳаво, истеъмол қилинаётган озиқ-овқатлар сифатига боғлиқ эканлигини англаб етмоқдалар.

Яқинда Буюк Британиянинг Лондон шаҳрида Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, БМТнинг Европа Иқтисодий комиссияси ҳамкорликда ташкил этган табиатни муҳофаза қилиш ва соғлиқни сақлаш вазирликлари вакиллари иштирокидаги навбатдаги 3-конференцияда ҳам бу нарса алоҳида тилга олиб ўтилди. Анжуманда мазкур ташкилотга аъзо бўлган 51 мамлакат вакиллари ва ноҳукумат ташкилотлар раҳбарлари ҳам иштирок этишди. Ўзбекистон томонидан эса Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги раҳбарлари қатнашдилар. Жамоатчи мухбиримиз Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси Халқаро ҳамкорлик ва дастурлар бошқармасининг бошлиғи Ҳуснулла ЛУТФУЛЛАЕВ билан мазкур анжумандан олган таассуротлари хусусида суҳбатлашди.

— Ҳуснулла Нуруллаевич, табиийки, атроф-муҳит, ҳаво, сув ва бошқа табиат неъматларини муҳофаза қилиш деганда кўз олдимизда инсон саломатлиги билан боғлиқ бўлган ва ечимини кутаётган вазифалар гавдаланади. Шу маънода, ушбу анжуманнинг атроф-муҳит ва инсон саломатлигига бағишланганлиги ва унинг "Ҳамкорлик асосида ҳаракат қилиш" шиори остида ўтганлигида чуқур рамзий маъно бор, чамаси?

— Фикрингизга қўшиламан. Дарҳақиқат, атроф-муҳит ҳолатини яхшиламай туриб инсон саломатлигини мустаҳкамлаб бўлмайди. Уч кун давом этган анжуманнинг биринчи куни Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти Европа бўлими томонидан тайёрланган атроф-муҳит ва аҳоли саломатлиги мавзусидаги маърузасида ҳам шу масалага кенг ўрин берилган эди. Унда эришилган муваффақиятлар билан бирга, ҳали олдинда кўплаб долзарб муаммолар борлиги қайд этиб ўтилди. Жумладан, чегара билмайдиган атмосфера ҳавосининг ифлосланиши, мазкур муаммони ҳал қилишда давлатлараро ҳамкорликни янада кучайтириш, тобора кўпайиб бораётган транспорт оқимининг зарарли таъсирини камайтириш, ўтиш даврини бошидан кечираётган аъзо давлатларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш зарурлиги алоҳида таъкидланди. Шу билан бирга, иқлимнинг ўзгараётганлиги, атмосферада азон қатламининг шикастланиш жараёнлари кузатилаётганлиги ҳам айтиб ўтилди. Бундай шароитда атроф-муҳит ва инсон саломатлиги билан боғлиқ турли жараёнларнинг ўзаро мувофиқлаштирилиши бу борада яхши самаралар бериши мумкин.

— Худди шу йўналишда республикамизда қандай тадбирлар амалга оширилмоқда, керакли лойиҳалар ишлаб чиқилмоқда?

— Республика Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги ўзаро ҳамкорликда "Атроф-муҳит гигиенаси бўйича миллий ҳаракат режаси"ни ишлаб чиқди. Шунингдек, ўтган йили "Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўйича миллий ҳаракат режаси"нинг лойиҳаси ҳам тайёрланди. Бундай муҳим ҳаётий ҳужжатларни тайёрлашда ҳам кўплаб тегишли вазирлик, қўмита, илмий-текшириш институтлари ва Жаҳон банки фаол иштирок этди. Бинобарин, ҳукуматимиз экология, атроф-муҳит муҳофазаси масалаларини мамлакатимизда кечаётган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ислоҳотларга ҳамоҳанг тарзда олиб бормоқда. Бу эса Лондон анжуманининг шиорига жуда мос келади. Биз атроф-муҳит ва саломатликни яхшилашга йўналтирилган фаолият доирасида ҳамкорлик асосида ҳаракатларимизни кенгайтириб ва мустаҳкамлаб бораверамиз.

— Конференцияда асосий эътибор қайси экологик муаммоларга қаратилди?

— Экологик муаммоларнинг кўлами жуда кенг. Жумладан, сувни муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш, айниқса ичимлик сув сифатини яхшилашга алоҳида эътибор қаратилди. Муҳими, бу борада ҳам республикамизда кўплаб тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, "Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида"ги Қонун қабул қилинган. Президентимиз Олий Мажлиснинг ўн тўртинчи сессиясида сўзлаган нутқида қишлоқ аҳолиси турмуш шароитини яхшилаш, уларни тоза ичимлик суви билан таъминлаш масаласига алоҳида тўхталиб ўтган эди. Ҳозир республикамиз бўйича қишлоқ аҳолисининг асосий қисми марказлаштирилган тоза ичимлик суви билан таъминланган. 2000 йил охиригача бу борада кўламли ишлар амалга оширилади. 1999-2005 йилларда эса қишлоқ жойларда умумий узунлиги 30 минг километрга яқин газ тармоқлари ва 8 минг километрлик сув қувури тармоқлари ишга туширилиши режалаштирилган.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, Европа Иттифоқига аъзо давлатларда биргина 1995 йилнинг ўзида йўл транспорт ҳодисалари оқибатида 44 минг одам бевақт ҳаётдан кўз юмган. Яна бир ташвишланарли томони, моторли транспорт воситаларига қизиқиш ортиб бориши билан атроф муҳит ҳам тобора кўпроқ ифлосланмоқда. Оқибатда кишилар ўртасида юрак-қон томир ва бошқа бир қатор касалликлар ҳам кўпаймоқда. Транспорт шовқини ҳам жиддий хасталикларни келтириб чиқариши бугун ҳеч кимга сир эмас. Лондон анжуманида қабул қилинган транспорт, атроф-муҳит ва соғлиқни сақлаш Хартияси бу каби салбий ҳолатларнинг олдини олиш борасида тарихий аҳамиятга эга бўлди. Хартияда саломатлик ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш талабларидан келиб чиқиб, транспортга бўлган муносабатлар принциплари баён этилган.

Анжуманда яна турли соҳаларга тааллуқли қатор ҳужжатлар ҳам қабул қилинди. Уларни амалда оширишда Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти орқали Европадаги ривожланган мамлакатларни ва БМТ молиявий ташкилотларини жалб этиш, айниқса, ривожланаётган ва ўтиш даврини бошидан кечираётган давлатларга бу борада амалий ёрдам кўрсатиш назарда тутилган. Ўзбекистон вакиллари анжуманининг бошидан-охиригача фаол иштирок этдилар. Республика Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг раиси Асҳад Ҳабибуллаев эса мажлис ҳайъати аъзолигига сайланди. У анжуманда "Атроф муҳит гигиенаси бўйича миллий ҳаракат режасини кенг ҳамкорликда амалга ошириш тўғрисида" маъруза қилди ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан ҳамкорликда ишлаб чиқилган миллий ҳаракат режаси тўғрисида батафсил гапириб берди. Маъруза анжуман қатнашчиларида катта қизиқиш уйғотди.

"Ҳамкорлик асосида ҳаракат қиламиз" шиори остида ўтказилган "Атроф-муҳит ва саломатлик" 3-конференциясида декларация қабул қилинди. 2002 йилда Украинада бўлиб ўтадиган атроф-муҳитни муҳофаза қилиш тўртинчи конференциясида атроф-муҳит ва саломатлик масалаларини жиддий таҳлил қилиб, натижасини конференция қатнашчиларига маълум қилишга қарор қилинди. Бу борадаги муваффақиятларни мустаҳкамлаш учун ҳамкорликда ҳаракат қилишга келишиб олинди.

Суҳбатдош:
Содиқ МЎМИНОВ.

Халқ амалий санъати

СОПОЛДАН ЯРАЛГАН МЎЪЖИЗА

Инсон ҳамиша гўзалликка интилиб яшайди. Гўзалликка ошуфта қалб эгаси эса, ўзигагина эмас, ўзгаларга ҳам эзгуликлар соғинади. Уста-кулол Акбар Раҳимовнинг уй-музейида бўлган киши бу гапларнинг ҳақиқат эканига яна бир бор амин бўлиши, табиий. Гулдор ковшинлар, хумлар, асрлардан ҳикоя қилувчи, чет элнинг энг сара чинниларидан қолишмайдиган сопол лаганлару гулдор пиёлалар... Буларнинг ҳаммаси сизга минг асрлар қаъридан, мозийдан сўзлайди гўё... Беихтиёр сомонийлар даврига, қорахонийлар даврига ёинки кўҳна Афросиёб сари йўл оласиз... Ҳар бир санъат асарини меҳр ва аллақандай қониқиш, ҳавас билан томоша қиласиз, уста-кулол Акбар Раҳимовнинг ҳар бир асар тарихи ва ўша даврнинг ўзига хос урф-одатлари ҳақидаги ҳикоялари сизга қанот бахш этгандай бўлади.

... Ёдимда. Раҳматли энам Иззатхон Мадумар ҳожи қизи хонадонларига азиз меҳмонлар келса, авлоддан авлодга ўтиб келаётган сопол лаганда ош суздиришни хуш кўрардилар.

— Эна, шунча чинни лаган турганда эски сопол лаганда ош сузсак, уят бўлар, — дедим бир кун норозилик билан. — Ахир бу меҳмонларга ҳурматсизлик эмасми?

Энам, иддаомни тўғри тушундилар ва ўзига хос босиқлик билан:

— Болам, сопол лаганда ош ейиш, сопол косада овқат ичиш — кони савоб. Ахир бу лаганга не-не улуғларнинг нигоҳи тушган, қолаверса бу ўзимизнинг тупроқдан бўлган.

— Биласизми, — дейдилар уста-кулол Акбар ака. — Қайси хорижий юртга борманг, сизга сополдан ишланган буюмлар совға қилишади. Бунинг рамзий маъноси бор. Бу аввало сиз билан биз яшаб турган шу муқаддас тупроққа ҳурмат-эҳтиром намунаси бўлса, иккинчиси, ана шу тупроқдан ясалган буюмни совға қилиш камтарлик, ҳурмат, ўз юртига содиқлик рамзидир.

Дарҳақиқат, кулол ана шу тупроқдан мўъжиза яратади. Мўъжиза яратибгина қолмай, минглаб-миллионлаб кишилар таҳсинига, эътиборига сазовор бўлади. У яратган мўъжиза шоҳларнинг ҳам, оддий фуқароларнинг ҳам уйидан, рўзғоридан ўрин эгаллайди. Балки, сополдан ясалган пиёлада чой ичмоқлик, бу муқаддас тупроққа сажда қилмоқликнинг, уни асраб қадрлашнинг рамзидир. Эҳтимол, энг азиз меҳмонларнинг истиқболига чиннида эмас, сопол лаганда ош сузиши ҳам уларнинг ватанини бир парчаси бўлган тупроқни ардоқлашларига рамзий ишорадир. Акбар Раҳимовнинг қўлида жило топган ҳар бир асар гўё — мўъжиза. Сиз эса мўъжизалар юртига кириб қолган сайёҳдек сезасиз ўзингизни.

Кулоллик Акбар акага отамерос. У кишининг оталари усто Муҳиддин ҳам, боболари уста Олим ҳам ўз даврларининг энг зиёли, энг эътиборли кишилари бўлишган. Ҳунармандлари эъзозланган юрт обод бўлган. Ҳатто маҳаллаю гузарлар ҳам уста ва устазодалар номи билан, яъни Уста Олимнинг маҳалласи, қишлоғи деб аталган. Акбарали ака кулоллар сулоласининг бешинчи авлодига мансуб.

— Акбар ака, эшитишимча, сиз асли геолог экансиз...

— Агар адашмасам, қандай қилиб кулол бўлиб қолдингиз демоқчисизда.

— Адашмадингиз.

— Бунинг тарихи қизиқ. Биз оилада беш фарзандмиз. Ака-опаларим турли касбнинг этагини тутдилар., Бироқ ҳаммамиз кулолчиликни яхши кўрамиз, отамизга ёрдамлашамиз. Мен ҳам икки-уч йил танлаган касбим — геолог бўлиб ишладим. Бироқ, менда танлаган соҳамдан кўра отамерос касбга бўлган меҳр устунлигини ҳис қилдим ва... геологликни ташладим. Отам бир асарни яратишдан олдин ўнлаб тарихий асарларни мутолаа қилар, дам Самарқандга, дам Кешга бориб келар, археологлар билан маслаҳатлашар, ҳар хил даврга мансуб, археологик топилмаларни ўрганар эдилар. Айтайлик қорахонийлар даврининг ўзига хос томонлари қандай бўлган, кушонлар даври, самонийлар даври... Буларнинг барчаси изланиш, ўқиб ўрганишни талаб этади. Бу изланишлар машаққатлигина эмас, балки ўта қизиқарли экани билан ҳам эътиборимни тортарди. Отам бир гапни кўп такрорлардилар: «Фақат машаққатли меҳнат туфайлигина санъат асари яратиш мумкин».

Бугун Акбар Раҳимов ота касбини ардоқлаб, ўша САНЪАТ асарини ярата олди. Унинг мўъжизавий асарлари нафақат юртимиздаги, балки хорижий давлатлар музейларининг энг нодир экспонатлари қаторидан ўрин олгани ҳам, унинг машаққатли ва шарафли меҳнати муносиб тақдирланиб Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби унвони берилганию Ўзбекистон Бадиий Академиясининг ҳақиқий аъзолигига қабул қилингани ҳам ана шу ота ўгитларининг натижаси бўлса ажаб эмас. Уста-кулол асарларига бир-бир кўз ташлайсиз:

«Кўҳна намоён» (Темурийлар даври, XYII аср), «Аввали Баҳор» (XYII аср), «Гули Анор», «Гули Мажнун», «Фалак» (XYI-XYI аср), кушонлар давридан ҳикоя қилувчи «Авлодлар садоси», қадимги Афросиёбни эслатувчи «Ислимаи Ҳаттот»... Ва яна XYII асрдан ҳикоя қилувчи «Гули мурғак Қашғари», «Гули Товус» асарлари.

— Бу икки асар ўғлим Алишер ижодига мансуб, — дейди уста. — У ҳам отамерос касбнинг этагини тутди. Ҳаракати яхши. Ўқиб-ўрганаяпти.

— Бир пайтлар кулолчиликка эътибор сусайиб кеттан эди...

— Нимасини айтасиз. Эътибор сусайиб кетганди, дейиш камлик қилади. Кулолчилик энг эътиборсиз соҳага айланиб қолганди, деса тўғрироқ бўлади. Ҳамма тирикчилик илинжида ўзини бошқа соҳаларга уриб юборди. Натижада минг йиллардан буён асрлар оша давом этиб келаётган кулолчилик жар ёқасига келиб қолди. Юртимиз мустақилликка эришгач, кулолчилик қайта туғилди десам ишонаверинг. Соҳада усто-шогирд анъаналари ҳам жонланди. Риштон, Ғурумсарой, Исфара, Шаҳрисабз кулолчилик мактаблари тикланди. Уста-кулолларимиз ўз асарлари билан ўнлаб кўргазмалар ташкил этаяптики, бу киши қалбини ғурур-ифтихорга тўлдиради.

Дарҳақиқат, уста-кулол Акбар Раҳимов ҳам, 1991 йилдан шу кунга қадар пойтахтимиздан ташқари хорижий шаҳарлар — Санкт-Петербург, Москва, Бонн (Германия), Истамбул (Туркия), Каго (Япония)да шахсий кўргазмаларини ташкил этиб, минглаб санъат ихлосмандларининг олқишига сазовор бўлди.

Яқинда Республика Бадиий Академияси кўргазмалари залида А. Раҳимовнинг «Асрлар садоси» деб номланган кўргазмаси очилди. Унда уста-кулолнинг кушон давлати, самонийлар, қорахонийлар, темурийлар даврига оид энг сара асарлари ўрин олган.

— Асарлар кўргазмаси ўзига хос байрам. Айни пайтда кўнглингиздан нималар кечаяпти, — сўрайман Акбар акадан.

— Ғурур. Санъатсевар, ҳунарни севадиган, ардоқлайдиган халқимга бўлган эҳтиром жўш ураяпти қалбимда. Одам ҳамиша келажакка умид, ишонч билан яшаши керак. Шунда атрофдаги гўзалликни ҳис қилади. Ҳар бир асарим — менинг фарзандим. Санъат келтирган қувонч на бойлик ва на пул билан ўлчанмайди. Санъат — кўнгил мулки. Бу мулкни эзгуликка эш халқимиз асрашни ҳам, қадрлашни ҳам билади. Мен ана шундан ғурурланаман.

Мавжуда ХОЛМАТОВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ХАЛҚ СЎЗИ»
«НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
А. ЖАББОРОВ,
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
Л. ПАК,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Нукус давлат санъат билим юртида фаолият кўрсатаётган Жапақ Шомуродов номли дуторчи қизлар фолклор ансамблини Қорақалпоғистонда яхши билишади. Корхона, ташкилот, хўжаликларнинг ишчи-хизматчилари ансамбл иштирокида ўтадиган концертларни орзиқиб кутадилар.

Ансамбл жамоаси шу кунларда ўзлари тайёрлаётган янги дастурнинг ранг-бараранг бўлиши йўлида изланиш олиб боришмоқда.

СУРАТДА: дуторчи қизлар Тожигул Қиличбоева, Бахт Пиёзова ва Зулфия Арзимбетова.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

АВЛОДЛАР УЧРАШУВИ

Тошкент Давлат юридик институтида «Устозлар ва шогирдлар» тадбири бўлиб ўтди.

Ушбу хайрли кечага институтни бундан 40-50 йил олдин битириб кетган талабалар ҳам таклиф этилди. Айни пайтда кексалик гаштини сураётган собиқ талабалар ёшларга ўзларининг ҳаётий тажрибалари, иш фаолияти ҳақида сўзлаб бердилар.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юристлар Жалолхўжа Латипов, Михаил Боринг. Республика прокуратурасида бўлим бошлиғи бўлиб ишлаган Обидхўжа Шодихўжаев, Ғози Бухоров каби тажрибали мутахассисларнинг хотираларини талабалар катта қизиқиш билан тингладилар.

Институт ректори Ҳалим Бобоев бундай учрашувлар талабалар учун ҳаётий сабоқ бўлишини алоҳида таъкидлади.

Ўз мухбиримиз.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети

Ишдан ажралган ва ажралмаган ҳолда 1999 йилга қуйидаги мутахассисликлар бўйича аспирантурага ва докторантурага қабул эълон қилади:

ДОКТОРАНТУРА:

адабиёт назарияси, фольклоршунослик, қиёсий-тарихий типологик ва қиёсий тилшунослик таржима назарияси.

АСПИРАНТУРА:

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:
ҳозирги замон адабиёти, миллий адабиёт тарихи, Европа, Америка ва Австралия халқлари адабиёти, адабиёт назарияси, миллий тиллар, герман тиллари, роман тиллари, туркий тиллар, умумий тилшунослик, қиёсий-тарихий типологик.

ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:
педагогика тарихи ва назарияси, ўқитиш услуби.

Аспирантурага кирувчилар олий ўқув юртлари дастури ҳажмида қуйидаги танлов бўйича кириш имтиҳон-ларини топширадилар:

1. *Мутахассислик бўйича*
2. *Фалсафа*
3. *Ўзбекистон тарихи*
4. *Чет тили*

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 1999 ЙИЛ 15 НОЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Қабул қилинган тартиб асосида расмийлаштирилган шахсий ҳужжат ва мутахассислик бўйича рефератни 1999 йил 1 октябрдан 1999 йил 1 ноябргача юбориш керак.

®/2124

Манзилимиз: 700138, Тошкент шаҳри, Акмал Икромов тумани, Собир Юсупов кўчаси, Г-9а мавзеси,21-а уй, аспирантура бўлими.

Телефонлар: (3712) 75-55-61, 75-93-11.

ДАРСЛИКЛАР СОВҒА ҚИЛИНДИ

"Тахметалл" акциядорлик жамияти (собиқ "Коммунар" заводи) ходимларининг оилавий бюджетига болаларни янги ўқув йилига тайёрлаш харажатлари таъсир қилмади. Корхона раҳбарияти ва касаба уюшмаси қўмитаси ташаббуси билан заводда меҳнат қилаётган ота-оналарнинг мактабда ўқийдиган болалари учун 100 минг сўмга дарсликлар сотиб олинди.

Машинасозларнинг яхши ташаббусини вилоят марказидаги саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, қўшма корхоналар ва фирмаларнинг кўпчилик жамоалари қўллаб-қувватлади.

"Андижонсут", "Андижонмой" акциядорлик жамиятларининг, 2511-автокорхонанинг, "Холис" саноат-савдо фирмасининг ва бошқа ўнлаб корхоналарнинг жамоалари ички имкониятларидан келиб чиқиб мактаб ёшидаги фарзандларига дарсликлар, кийим-кечак сотиб олиш учун ходимларига маблағ ажратди.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

Тошкент шаҳар Юнусобод тумани ҳокимиятининг 23.07.1999 й. N 1580 рақамли қарорига мувофиқ
«ТОШКЕНТ АБРАЗИВ ЗАВОДИ»
очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти «OLOVDAN KUCHLI» ишлаб-чиқариш корхонасига айлантирилди.
Шу муносабат билан «Ташкент абразив заводи» ОТҲЖнинг муҳри ва бурчак штампи 27.09.1999 йилдан бошлаб бекор қилинади.
Даъволар бир ой мобайнида қабул қилинади.

11@2184

Ўзбекистон Республикаси прокуратураси жамоаси масъул ходим Ҳасан Турсуналиевич Ҳасановга онаси **ИБОДАТХОН аянинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети жамоаси инглиз филологияси факультетининг катта ўқитувчиси Умьё Рахмонбердиевага акаси **Жўра ХОНАЗАРОВнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбек-АҚШ «ЎзКейсСервис» қўшма корхонаси жамоаси корхона ходими **Эркин КАРИМОВнинг** фожиали вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0726, 23709 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II ммх компьютерида терилди ҳамда операторлар **Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ** томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — Ю. ҲАМИДОВ.
Навбатчи муҳаррир — И. ХУДОЁРОВ.
Навбатчи — А. ЖЎРАЕВ.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 23.00
1 2 3 4 5 6